

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ**

Кафедра менеджменту імені професора Л.І. Михайлової

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітній ступінь - «Магістр»

**на тему: «Розвиток менеджменту якості на підприємстві
сільськогосподарського напрямку»**

Виконав:

Юфряков Даниїл Олександрович
здобувач вищої освіти
спеціальності 073 «Менеджмент»
ОП «Менеджмент організацій і адміністрування»

Керівник:

Могильна Людмила Миколаївна
к.е.н., доцент кафедри менеджменту
імені професора Л.І. Михайлової

Рецензент:

Незнайко Дмитро Васильович
фінансовий директор ТОВ «ВВМ Трейдинг»

Суми – 2023

СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет	Економіки і менеджменту
Кафедра	Менеджменту імені професора Л.І. Михайлової
Освітній ступінь	«Магістр»
Спеціальність	073 «Менеджмент» ОП «Менеджмент організацій і адміністрування»

Затверджую:

Завідувач кафедри

« »

20 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ *Юфряков Даниїл Олександрович*

1. Тема роботи: Розвиток менеджменту якості на підприємстві сільськогосподарського напрямку

2. База практичного дослідження: Філія «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика»

керівник роботи Могильна Людмила Миколаївна, к.е.н., доцент

затверджена наказом по університету від « » р. №

3. Строк подання студентом закінченого проекту (роботи) «04» грудня 2023 р.

4. Вихідні дані до проекту (роботи): статистичні дані Державної служби статистики України, первинні та зведені документи, статутні та установчі документи, фінансова, статистична звітність підприємства за 2020-2022 роки, фахові наукові статті та доповіді на міжнародних науково-практичних конференціях з питань розвитку менеджменту якості на підприємстві.

5. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

- вивчити сутність системи управління якістю, дослідити необхідність її побудови в організації та визначити основні завдання забезпечення її ефективного функціонування;
- дослідити базові вимоги до побудови систем управління якістю в організації та узагальнити критерії результативності її функціонування;
- виконати дослідження у сфері стандартизації, сертифікації та якості продукції;
- проаналізувати системи управління якістю на Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика»;
- удосконалити організаційні заходи з розробки та запровадження управління якістю продукції на підприємстві;
- розробити пропозиції щодо підвищення залученості вищого керівництва та мотивації працівників у системі управління якістю;
- визначити шляхи удосконалення системи управління якістю продукції шляхом запровадження на підприємстві міжнародного стандарту Global G.A.P.

6. Дата видачі завдання:

«19» вересня 2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту(роботи)	Строк виконання етапів проекту	Примітка
1	Визначення та затвердження теми дослідження, складання плану – графіку виконання роботи	вересень 2022 р.	Виконано
2	Підбір та аналіз літературних джерел, підготовка першого теоретичного розділу	жовтень – грудень 2022 р.	Виконано
3	Збір аналітичної інформації, обробка результатів дослідження та підготовка другого розділу роботи	травень–липень 2023 р.	Виконано
4	Підготовка третього розділу кваліфікаційної роботи	серпень – вересень 2023 р.	Виконано
5	Підготовка висновків, пропозицій та узгодження з керівником	жовтень 2023 р.	Виконано
6	Підготовка кінцевого варіанту кваліфікаційної роботи	листопад 2023 р.	Виконано
7	Опрацювання зауважень керівника, перевірка на автентичність	25 листопада – 30 листопада 2023 р.	Виконано
8	Рецензування кваліфікаційної роботи	30 листопада – 02 грудня 2023 р.	Виконано
9	Представлення кваліфікаційної роботи на кафедрі, деканат	04 грудня 2023 р.	Виконано
10	Підготовка доповіді, презентації до кваліфікаційної роботи та її попередній захист	04 грудня – 08 грудня 2023 р.	Виконано
11	Захист кваліфікаційної роботи	18-19 грудня 2023 р.	Виконано

Студент

_____ (підпис)

Д.О. Юфряков

Керівник роботи

_____ (підпис)

Л.М. Могильна

Перевірку на автентичність проведено.

Н.М. Баранік

Кваліфікаційна робота допущена до захисту

_____ (підпис)

М.О. Лишенко

АНОТАЦІЯ

Юфряков Д.О. Розвиток менеджменту якості на підприємстві сільськогосподарського напрямку

Кваліфікаційна робота зі спеціальності 073 «Менеджмент», СНАУ, Суми-2023 р. – Рукопис.

В кваліфікаційній роботі розглянуто сутність понять «управління якістю», проведено аналіз сучасного стану управління якістю на підприємствах сільськогосподарського сектору. Розглянуті основні виклики, які виникають у зв'язку з особливостями сфери діяльності досліджуваного виробництва. Далі, надано огляд сучасних підходів та методологій управління якістю, зокрема, враховуючи стандарти ISO серії 9000, та інші рекомендації.

Надано загальну організаційно-економічну характеристику діяльності Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика», Гайсинського району Вінницької області. Зазначено, що досліджуване підприємство займається вирощуванням тільки однієї одного виду птиці – курчати-бройлера. Визначені критерії впливу на конкурентоспроможність організації враховуючи сучасні тенденції та виклики у сфері менеджменту якості, що виникають у контексті особливостей сектору. Здійснено детальний аналіз стану управління організацією та її організаційного функціонування.

Додатково, ретельно досліджено використання новітніх технологій та передового технічного обладнання, проведено обґрунтований аналіз діючої системи управління якістю продукції на рівні досліджуваної Філії. Здійснено аналіз стану управління процесами щодо якості та безпечності продукції, що випускається в досліджуваному господарстві.

Аналізується система управління якістю продукції на Філії з детальним розглядом її компонентів та внутрішньої взаємодії. Процес оцінки включає аналіз діючих стандартів та вимог, що визначаються як основоположні для забезпечення високої якості продукції.

Розділ також розглядає внесок філії у розвиток міжнародних стандартів якості та визначає можливості для її подальшого вдосконалення. В конкретних контекстах взаємодії з міжнародним стандартом Global G.A.P. IFA аналізуючи переваги та виклики, пов'язані з впровадженням цього стандарту.

Дослідження включає в себе опис етапів впровадження та сертифікації за стандартом Global G.A.P., розглядає переваги цього процесу для птахофабрики та рекомендації для подальшого вдосконалення системи управління якістю. Також робиться акцент на можливостях експорту продукції до нових ринків, зокрема до США, де розглядається потенційне співпрацювання з мережею ресторанів громадського харчування Church's Chicken. У результаті дослідження висувуються рекомендації щодо впровадження системи якості та сертифікації Global G.A.P. для підприємства, що сприятиме покращенню конкурентоспроможності, розширенню експортних можливостей та підвищенню довіри споживачів.

Ключові слова: управління якістю, якість, сільськогосподарське підприємство, менеджмент якості, якість та безпечність продукції.

SUMMARY

Yufriakov D. O. Development of quality management at an agricultural enterprise

Qualification work on specialty 073 "Management", SNAU, Sumy-2023 - Manuscript.

The qualification work considers the essence of the concept of "quality management", analyzes the current state of quality management at agricultural enterprises. The main challenges that arise due to the peculiarities of the field of activity of the studied production are considered. Further, an overview of modern approaches and methodologies of quality management is provided, in particular, taking into account the ISO 9000 series standards and other recommendations.

The general organizational and economic characteristics of the Branch "Ptahocomplex" of LLC "Vinnytska Ptahofabryka" in Haisyn district of Vinnytsia region have been provided. The investigated enterprise specializes in the cultivation of a single type of poultry - broiler chickens. Criteria influencing the competitiveness of the organization have been identified, taking into account current trends and challenges in the field of quality management within the specific sector context. A detailed analysis of the organization's management and its functional operation has been conducted.

Furthermore, a thorough investigation into the utilization of modern technologies and advanced technical equipment has been carried out. A well-founded analysis of the existing quality management system at the level of the investigated branch has been conducted. The analysis of the management processes related to the quality and safety of the products produced by the researched farm has been explored.

The section examines the quality management system of the branch with a detailed examination of its components and internal interactions. The evaluation process includes an analysis of existing standards and requirements that are deemed fundamental to ensuring high product quality.

The section also delves into the contribution of the branch to the development of international quality standards and identifies opportunities for further improvement. In specific contexts of interaction with the international standard Global G.A.P. IFA, the analysis considers the advantages and challenges associated with the implementation of this standard.

The research encompasses a description of the stages of implementation and certification according to the Global G.A.P. standard. It explores the benefits of this process for the poultry farm and provides recommendations for further improvement of the quality management system. The emphasis is placed on the opportunities for exporting products to new markets, particularly the United States, where potential collaboration with the Church's Chicken fast-food restaurant chain is considered. As a result of the study, recommendations are put forth for the implementation of the Global G.A.P. quality system and certification for the enterprise, which will contribute to improving competitiveness, expanding export opportunities, and enhancing consumer trust.

Keywords: quality management, quality, agricultural enterprise, quality management, product quality and safety.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1 Теоретико-методичні основи управління менеджментом якості на підприємстві сільськогосподарського напрямку	11
РОЗДІЛ 2 Оцінка розвитку менеджменту якості продукції на Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика»	21
2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства	21
2.2 Аналіз організаційного функціонування та стану управління Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика»	28
2.3 Характеристика діючої системи управління якістю продукції на підприємстві сільськогосподарського напрямку	35
РОЗДІЛ 3 Основні напрямки вдосконалення менеджменту якості на Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика»	42
3.1 Удосконалення організаційних заходів розроблення та запровадження управління якістю продукції на підприємстві	42
3.2 Інструменти підвищення залученості вищого керівництва та мотивації працівників у системі управління якістю	49
3.3 Забезпечення проведення сертифікації продукції у відповідності з міжнародним стандартом Global G.A.P.	55
ВИСНОВКИ	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	65
ДОДАТКИ	68
Додаток А До першого розділу	69
Додаток Б До другого розділу	70
Додаток В Бухгалтерська звітність підприємства	72
Додаток Г Наукові публікації	76

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасних умовах здійснення економічної діяльності якість стала інтегруючим поняттям, що зачіпає інтереси всіх учасників господарювання. Для виробників продукції якість є гарантією та вирішальним фактором забезпечення їх конкурентоспроможності, законності, стійкості, авторитету та успішності функціонування; для споживачів підвищення якості є умовою задоволення їх потреб і захисту прав; для органів влади забезпечення якості життя громадян є одним із пріоритетних державних завдань.

Якість – це поняття, яке характеризує комплексну ефективність усіх етапів діяльності: розробка стратегії, організація виробництва, маркетинг та інших. Високоякісна продукція приносить приблизно на 40% більше прибутку на інвестований капітал, ніж продукція низької якості [5]. Система менеджменту якості підприємства допомагає великим компаніям систематизувати та впорядкувати свої методи забезпечення гарантії якості та безпечності, щоб вони могли швидше виводити свою продукцію на різні ринки.

Слід наголосити, що саме розвиток менеджменту якості на підприємствах сільськогосподарського напрямку є критично важливою та актуальною темою у сучасному господарському середовищі. Сільське господарство, як виробнича галузь, стикається з численними викликами, які вимагають постійного вдосконалення та контролю якості продукції. Перш за все, ефективний менеджмент якості [9] на підприємствах сільськогосподарського напрямку дозволяє забезпечити високу якість продукції. Це необхідно для задоволення вимог споживачів щодо безпеки та якості харчових продуктів. Відповідно, забезпечення якості є ключовим фактором конкурентоспроможності підприємств. Також розвиток менеджменту якості сприяє покращенню виробничих процесів.

Стан вивчення проблеми. Актуальні проблеми управління якістю, формування та впровадження систем якості в організаціях розглядалися в працях як вітчизняних вчених, так і зарубіжних фахівців. Зокрема, серед них можна виокремити таких: К. Ісікаву, Е. Демінга, Дж. Джурана, Ф. Кросбі, Й. Кондо,

Я. Мондена, Дж. Харрингтона, Е. Крайєра, А. Табора, Х. Бреде, В. Вахрушева, І. Ісаєва, В. Литвиненка, Б. Робертсона, К. Рахліна, А. Фейгенбаума, В. Шугарта, М. Шаповала, В. Швеця та ін.

Щоб ефективніше використовувати важелі дії на процес формування, забезпечення і підтримки необхідного рівня якості, на всіх стадіях життєвого циклу товару, сучасним підприємствам потрібно ще навчитися це робити. Актуальність досліджуваної проблеми, її теоретичне та практичне значення зумовили вибір теми дослідження, його мету і задачі.

Метою роботи є узагальнення теоретичних підходів та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення менеджменту якості на підприємствах сільськогосподарського напрямку.

Досягнення поставленої мети зумовлює вирішення наступних **завдань**:

- вивчити сутність системи управління якістю, дослідити необхідність її побудови в організації та визначити основні завдання забезпечення її ефективного функціонування;
- дослідити базові вимоги до побудови систем управління якістю в організації та узагальнити критерії результативності її функціонування;
- виконати дослідження у сфері стандартизації, сертифікації та якості продукції;
- проаналізувати системи управління якістю на Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика»;
- удосконалити організаційні заходи з розробки та запровадження управління якістю продукції на підприємстві;
- розробити пропозиції щодо підвищення залученості вищого керівництва та мотивації працівників у системі управління якістю;
- визначити шляхи удосконалення системи управління якістю продукції шляхом запровадження на підприємстві міжнародного стандарту Global G.A.P.

Об'єктом дослідження є процес вдосконалення розвитку менеджменту якості на Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика».

Предметом дослідження є теоретичні заходи та методичні підходи щодо вдосконалення розвитку менеджменту якості на підприємствах сільськогосподарського напрямку.

Елементами наукової новизни одержаних результатів є:

- поглиблення існуючих теоретико-методичних та практичних рекомендацій щодо розвитку менеджменту якості на підприємствах сільськогосподарського напрямку;
- удосконалення визначення поняття «управління якістю»;
- розробка пропозицій щодо покращення організаційних заходів у створенні та впровадженні системи управління якістю продукції на Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика»;
- удосконалення заходів щодо підвищення активності вищого керівництва та стимулювання працівників у системі контролю якості;
- визначення шляхів удосконалення системи управління якістю продукції через впровадження міжнародного стандарту Global G.A.P. на підприємстві сільськогосподарського напрямку.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дослідження є положення сучасної економічної теорії, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених у сфері управління витратами на удосконалення якості. Для розв'язання поставлених завдань було використано комплекс теоретичних методів наукового дослідження: теоретичного узагальнення та порівняння; метод абстрактно-логічний – у процесі теоретичного узагальнення та формування висновків.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти України з питань управління якістю продукції, статистичні дані Державної служби статистики України, наукові статті та монографії вітчизняних і зарубіжних вчених, власні теоретичні дослідження, статистична звітність Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика».

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Положення кваліфікаційної роботи доповідалися автором на двох міжнародних науково-практичних конференціях:

1 Юфряков Д. О. Розвиток менеджменту якості на підприємстві сільськогосподарського напрямку. *Актуальні проблеми науки і практики: сталий розвиток в умовах воєнного стану: тези доповідей учасників міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті д.е.н., професора Горбоноса Федора Володимировича* (Львів, 26-27 грудня 2022 року). Львів: ЗВО «Львівський університет бізнесу та права», 2022. URL: <http://lubp.com.ua/wp-content/uploads/2022/12/59.pdf>.

2 Могильна Л. М., Юфряков Д. О. Управління системою менеджменту якості на підприємствах сільськогосподарського напрямку. *VI Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні»* (2-3 березня 2023 р.). Вінниця: Вінницький національний технічний університет. URL: [14264 \(vntu.edu.ua\)](http://14264.vntu.edu.ua).

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 21 найменування, додатків. Основний текст викладений на 51 сторінці комп'ютерного тексту, робота містить 12 таблиць, 6 рисунків, 4 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ МЕНЕДЖМЕНТОМ ЯКОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО НАПРЯМКУ

Ефективне функціонування підприємства цілком залежить від конкурентоздатності, визначальним фактором якої є якість продукції. Як показує аналіз роботи підприємств Японії – випуск високоякісної продукції дозволяє отримати винагороду у потрібному вигляді, а саме більш низькі виробничі витрати, більш високий чистий дохід від реалізації продукції, більша частка ринку. Якість – це поняття, яке характеризує комплексну ефективність усіх етапів діяльності починаючи з розробки стратегії, організації виробництва, маркетингу та інших. Продукція високої якості приносить приблизно на 40% більше прибутку на інвестований капітал, ніж продукція низької якості.

Питання якості товарів та послуг не є новим. Протягом історії суспільство вимагало від постачальників товарів та послуг виконання зобов'язань. Поява масового виробництва протягом XX століття підвищила вимоги до контролю якості продукції, методи контролю якості ставали все більш важливим аспектом.

На сьогоднішній день підвищення якості виробництва являється одним із необхідних факторів ефективності. Ефективне управління як у виробництві, так і в соціально-економічному середовищі є найбільш привабливим способом підвищення якості продукції та забезпечення належного рівня конкурентоспроможності. Управління якістю та управління конкурентоспроможністю є найважливішою сферою діяльності загального управління, що визначає політику, цілі та відповідальність у цих сферах.

Підвищення конкурентоспроможності продукції є результатом формування, впровадження, сертифікації та постійного вдосконалення Системи менеджменту якості, наприклад, відповідно до вимог BRCGS, Global G.A.P., ISO 9001, ISO

22000 та ін, які можуть призвести лише до покращення іміджу підприємства на ринках збуту [17].

Підприємствам сільськогосподарського напрямку потрібен менеджмент системи якості, що забезпечує конкурентоспроможність товарної продовольчої продукції по відношенню до компаній розвинених країн. Таким чином, від управління якістю залежить успіх конкурентоспроможної продукції на ринку, оскільки цінова політика та політика якості є основними факторами конкурентоспроможності.

Якість – являється філософською категорією. Зазначається, що вона вперше була проаналізована Аристотелем ще в III ст. до н.е. Розвиток поняття терміна «якість», як і багатьох інших понять в економіці, пройшов багатовіковий розвиток. Концепція розвивалася у міру того, як розвивалися і збільшувалися суспільні потреби, а також зростали можливості виробництва для їхнього задоволення.

Згідно наукових даних, засновниками концепції управління якістю вважають таких науковців, як: Ф. Тейлор, Г. Форд, В. Шухарт, К. Ісікава, Ф. Кросбі, Д. Харрінгтон, Е. Демінг, Дж. Джуран, А. Фейгенбаум, Г. Тагута [1]. Вчені-економісти сприяли переходу до епохи загального управління якістю (Total Quality Control-TQM). Їх теорії довели свою ефективність, бо витримали випробування часом. Багато хто з них був успішним менеджером-керівником, що просував концепцію TQM.

Вивчаючи сьогоденні методи управління якістю, не можливо не згадати про концепцію Джозефа Джурана, який був розробником просторової моделі, яка визначає стадії розвитку робіт без перериву щодо управління якістю, що отримала назву «Спіраль Джурана». Ця «Спіраль Джурана» має поступовий вигляд та таку концепцію безперервного поліпшення – це рух по сходам. Його концепція має назву «AQL – щорічне покращення якості».

Надалі розширенням застосування методів статистичного контролю є Концепція Тагутті. Її головною ідеєю в розробках Тагутті стало підвищення якості і при цьому одночасно зниження його вартості. Розвитком цієї концепції в

подальшому став метод QFD – «розгортання функції якості». Основна ідея полягає в тому, щоб далі вдосконалювати характеристики продукції, виходячи з аналізу ринку, з метою забезпечення найвищого рівня задоволення потреб споживачів швидким впровадженням якісних продуктів та одночасно мінімізувати витрати для виробників [16].

Слід зазначити, що поруч із дослідженням поняття «управління» науковці приділяють увагу трактуванню поняття «управління якістю». Наголосимо на тому, що з 1980-х років йшлося переважно про термін «управління якістю продукції». Ще з 1979 року деякі вчені А. В. Гличев, М. І. Круглов, І. Д. Крижановський, О. Г. Лосицький, визначали управління якістю продукції як «постійний, планомірний, цілеспрямований процес на всіх етапах, який сприяв створенню продукції оптимальної якості і повноцінне її використання». Економічний словник Т.В. Корнеєва зазначає, що «управління якістю продукції – процес керівництва діяльністю колективів підприємств і закупівельних організацій, з досягнення та підтримання динамічної збалансованості властивостей продукції і потреби у цих властивостях у сфері її найповнішого задоволення».

Управління якістю продукції – це підготовка до плану за якістю, нормативну, технічну документацію значень показників якості знову освоєної чи модернізованої продукції або зміна показників якості своєї продукції, і навіть виконання необхідних робіт з досягнення і підтримки цих значень показників.

Після ретельного аналізу сучасних визначень вчених-економістів у вивченій області можна прийти до висновку, що якість є однією з складних категорій, які виникають у процесі людської діяльності. Різноманітні тлумачення цього поняття пояснюються тим, що термін «якість» включає в себе значну кількість характерних особливостей об'єктів та явищ. Актуальне розуміння якості, яке визначене в стандарті ISO 9000:2000 [7] вказує на те, що, не можна звертати увагу виключно на характеристики продукції при визначенні якості, оскільки, об'єктом уваги компанії повинна виступати не тільки продукція, а і процеси, в рамках яких

вона виникає, а також система управління з визначеними цілями щодо виробництва продукції та подальшого задоволення споживачів.

Крім того, в сучасній концепції менеджменту системи якості особливо важливу роль відіграє останній аспект, що може бути проілюстровано за допомогою «петлі якості» (рисунок 1.1). Ця концепція служила методологічною основою попередньої версії стандарту і залишається актуальною й сьогодні. При аналізі етапів життєвого циклу продукту, які представлені в «петлі якості», можна прийти до висновку, що система управління якістю [11] охоплює всі основні етапи, які здійснюються під час створення, виробництва та презентації конкретного продукту перед споживачем. Треба також відзначити, що розуміння якості є суб'єктивним і змінюється відповідно до оцінок кожної зацікавленої сторони. Таким чином, якість представляє собою динамічну характеристику, яка відображає ступінь задоволення вимог конкретного споживача в контексті конкретної компанії на визначеному ринку. Згідно «петлі якості» процеси підлягають управлінню, оскільки від їх ефективного застосування залежить якість кінцевого продукту.

Слід зазначити, що крім терміна «управління якістю», як його еквівалент часто використовується дефініція «менеджмент якості». Це пов'язано з тим, що з перекладі з англійської існують деякі термінологічні відмінності. Наприклад, дефініцію «quality management» українською мовою перекладається, як «менеджмент якості», «керування якістю», «управління якістю» тощо. У цьому контексті дефініція «управління якістю» ототожнюється з терміном «менеджмент якості» [20].

Сучасна концепція менеджменту якості [15] виявляється через принципи, якими повинно керуватися підприємство під час своєї діяльності. У науковій літературі існують різні підходи до розгляду та розкриття суті принципів менеджменту якості.

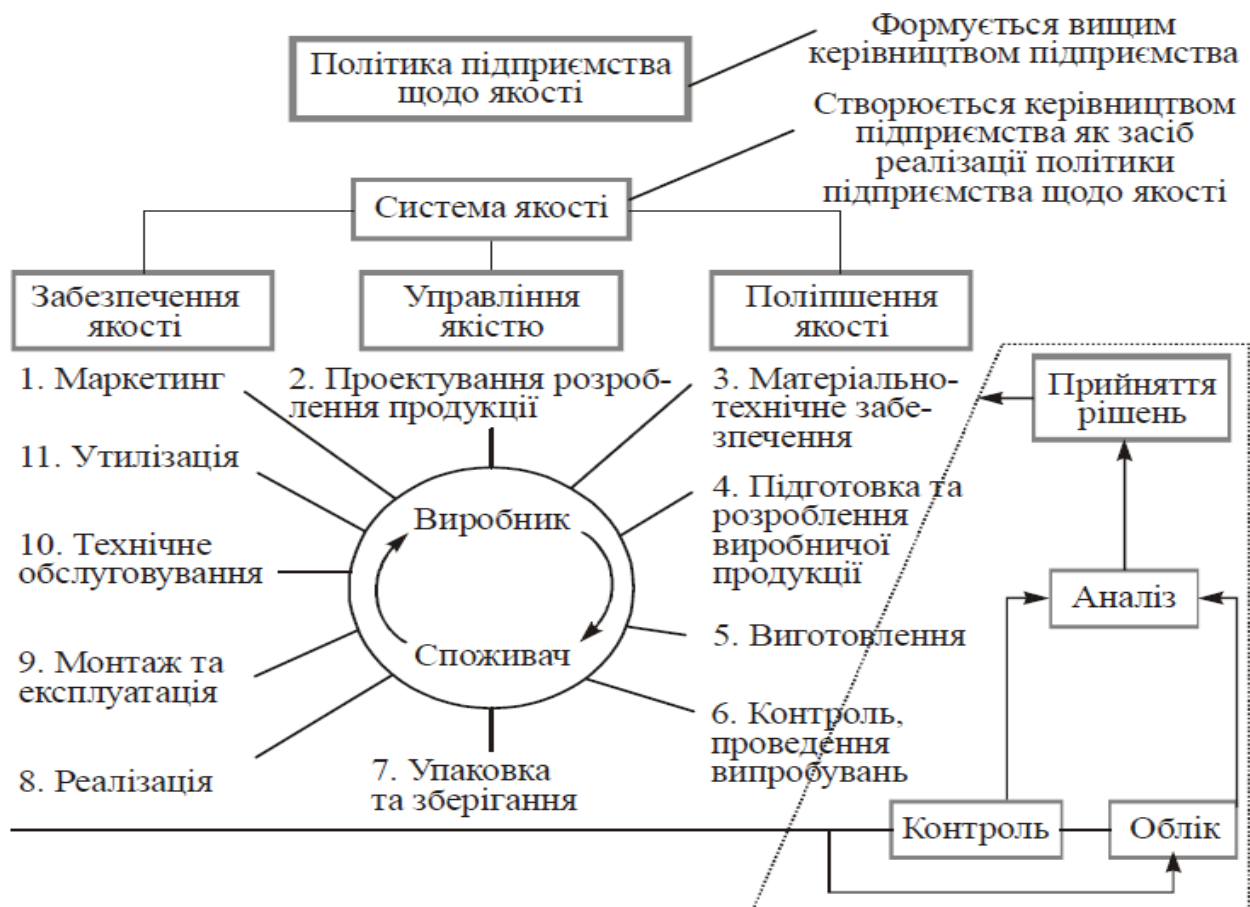


Рисунок 1.1 – «Петля якості» або типові стадії життєвого циклу, на яких забезпечується якість продукції

Джерело: [11]

Перший – це принципи, які були висловлені Е. Демінгом, і які характеризуються не методологічним, а скоріше прагматичним підходом. По суті, це вказівки або принципи щодо формування поведінки менеджерів для досягнення цілей у галузі якості, основна ідея яких полягає в постійній меті діяльності, а саме покращення якості продукції; не допускати жодного дефекту в діяльності; вимагати від постачальників гарантії якості для постаченої продукції; утримуватися від укладання контрактів на постачання продукції, спрямованих лише на отримання низьких цін; забезпечувати, щоб постачальник виявляв та вирішував проблеми, пов'язані з якістю; забезпечувати, що всі працівники підприємства отримують навчання; застосовувати нові методи управління; уникати створення страху серед працівників щодо відповідальності за помилки;

усунення бар'єрів у діяльності служб; уникати впровадження в організації завдань, які не підкріплені конкретними діями; стимулювати бажання працівників до самоосвіти та навчання; встановлювати чіткі зобов'язання щодо якості з вищого керівництва. Сутність усієї концепції Е. Демінга можна представити як трикутник, вершинами якого є: усі – одна команда.

Основу усієї концепції Е. Демінга можна відобразити у вигляді трикутника, вершинами якого є єдність всієї команди. Інший підхід спрямований на розгляд аспектів сучасного менеджменту якості, які лежать в основі стандарту ISO версії 2000 року, що подано на рисунку 1.2 [18].

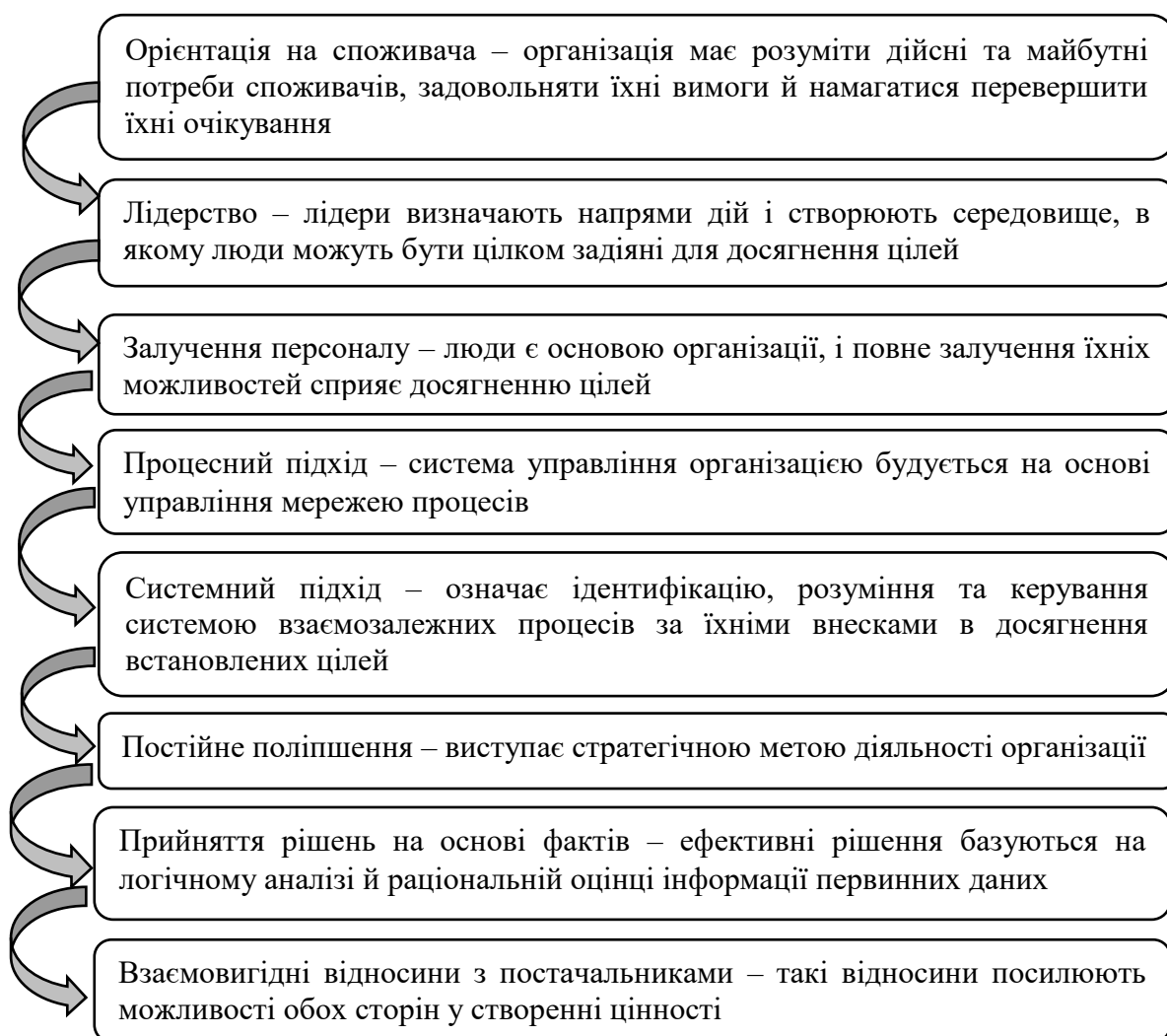


Рисунок 1.2 – Сучасні принципи менеджменту якості

Джерело: згідно джерела [4]

Інженерно-технічне обслуговування та покращення якості продукції є найактуальнішими завданнями для будь-якого підприємства, оскільки його дохід напряду залежить від продажу, який, у свою чергу, повинен відповідати встановленим стандартам якості.

Економічний аспект відіграє суттєву роль у цьому процесі, оскільки покращення якості продукції призводить до поліпшення економічної ситуації підприємства. Це сприяє підвищенню репутації підприємства, зниженню витрат та збільшенню доходів.

Після аналізу навчальної та наукової літератури стає зрозуміло, що під час економічного аналізу якості продукції виникає цілий ряд питань, пов'язаних з визначення основних завдань аналізу, забезпеченням внутрішньої і зовнішньої інформації, яка вказує на якість продукту, і різні інтерпретації методів аналізу, вимагає ретельного дослідження і визначення єдиного можливого трактування та використання в аналітичному процесі [10].

Вчені, такі як Н. В. Бонцевич, Є. М. Карпенко, Н. В. Немогай, С. П. Полишко, В. В. Садовський, В. Є. Сицко, Н. В. Тарасенко, В. Н. Фомін та інші, приділяли значну увагу проблемам виділення та застосування методів аналізу якості продукції. Однак в умовах сучасного господарювання розмаїття та характеристика економічних методів аналізу якості продукції вимагають додаткових досліджень, оскільки не визначено послідовність їх використання, враховуючи внутрішньогосподарські та галузеві особливості промислових підприємств.

Для забезпечення успішної роботи аграрного бізнесу необхідно контролювати витрати та доходи. Для цього проводиться економічний аналіз якості продукції, метою якого є виявлення причинно-наслідкових зв'язків у економічних явищах та процесах, а також пошук додаткових резервів ефективності управління. Методика проведення такого аналізу залежить від раціональної організації та створення умов вивчення взаємозв'язків між окремими показниками самого підприємства [22].

Керівництво підприємства має звернути увагу на організацію роботи аналітичного відділу для отримання своєчасної та достовірної інформації про фінансово-економічне становище, що необхідна для прийняття обґрунтованих рішень керівництвом. Для того щоб сформулювати ефективну методику економічного аналізу якості продукції, розглянемо погляди провідних вчених-економістів про її основні складові, а саме: основні завдання аналізу, об'єкти, набір аналітичних показників, інформаційну базу дослідження, методи та методичні прийоми економічного аналізу, організаційно-технічне забезпечення проведення аналітичних робіт, оформлення результатів та їх оцінка. Однією з основних елементів методики економічного аналізу якості продукції є визначення завдань аналізу.

Одним з ключових компонентів стратегії економічного аналізу якості продукції є визначення мети проведення аналізу. Дотримання даної послідовності в економічному аналізі якості продукції не є обов'язковим, оскільки кожне підприємство самостійно вирішує, які аспекти якості слід аналізувати, і не завжди є необхідністю оцінювати конкурентоспроможність своєї продукції (рисунк 1.3). Все це залежить від рівня розвитку конкретного підприємства.

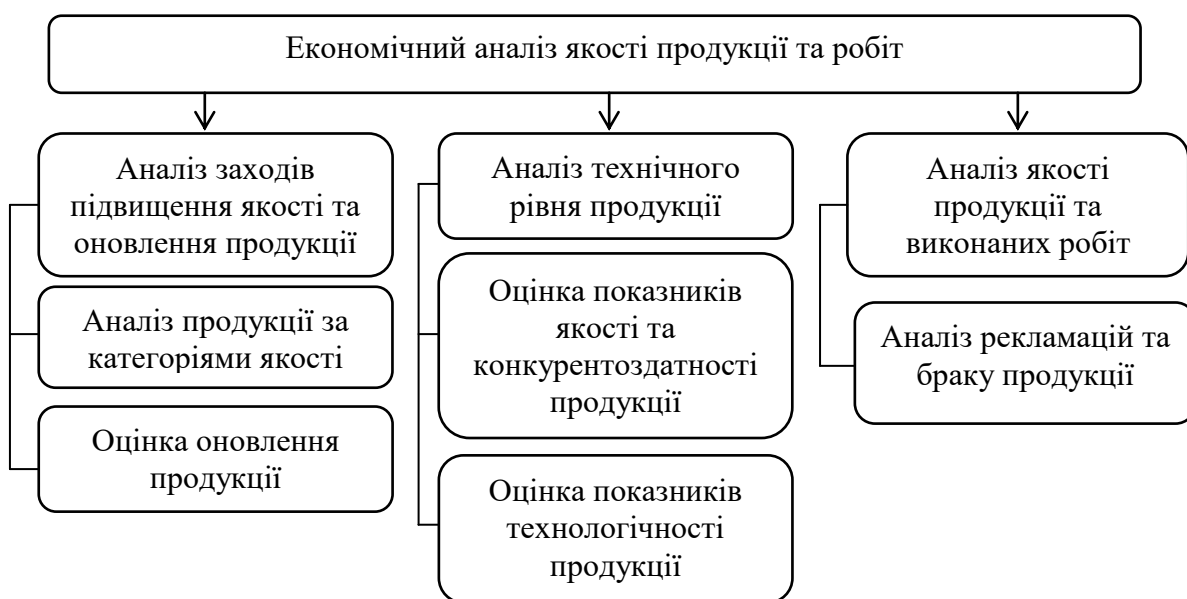


Рисунок 1.3 – Послідовність економічного аналізу якості продукції

Джерело: згідно джерела [8]

Існує два способи визначення якості продукції:

1) використовуючи інтервальну шкалу, щоб визначити, вища чи нижча якість продукту;

2) використовуючи шкали співвідношення для вимірювання того, як часто якість продукції стає вищою чи нижчою.

Обидва підходи припускають, що спочатку визначають значення показників якості продукції, а потім порівнюють їх. Відповідно до ДСТУ 2925-94 визначено різні методи оцінки рівня якості продукції, а саме: диференційний, вимірювальний, комплексний, органолептичний, розрахунковий, реєстраційний, змішаний, соціологічний, статистичний та експертний [6].

Залежно від особливостей виробництва та застосування продукції, деякі категорії якісних показників можуть бути відсутні. У таких випадках можуть вводитися додаткові групи показників, властиві конкретному виду продукції.

Оскільки результати всіх вимірювань є стохастичними величинами, математичні операції над ними виконуються за правилами обробки випадкової інформації. Незалежно від способу визначення значень показників якості продукції порівняння завжди проводять за інтервальною шкалою або шкалою відношень.

Показник якості, що підлягає вимірюванню, є багатовимірним за своєю природою і тому не може бути повністю охарактеризований лише одним показником якості. Враховуючи той факт, що показники якості змінюються з часом, їх порівнюють. У разі підвищення якості різниця між вихідним і порівняльним значенням показника якості враховується в інтервальній шкалі з позитивним знаком, в іншому випадку – з від’ємним [3].

У зв’язку зі специфікою діяльності підприємства велике значення надається логістичним вимогам. Закуплені підприємством матеріали стають невід’ємною частиною кінцевого продукту і безпосередньо впливають на його якість, бо виробник несе відповідальність за його високі характеристики, незалежно від якості закуплених ресурсів. Тому важливо забезпечити відповідність якості

матеріалів та технічних засобів, що будуть закуплені для виробництва, вимогам стандартів, технічних умов та іншим нормативно-технічним документам.

Відповідно до вимог міжнародних стандартів це твердження досягається наступним чином:

- 1) вибір кваліфікованих постачальників;
- 2) чітка регламентація процесу вирішення спорів щодо якості продукції;
- 3) проведення вхідного контролю та збір даних про якість закуплених матеріально-технічних ресурсів;
- 4) правильне укладення договорів, контрактів чи інших угод.

При укладанні договору купівлі-продажу ресурсів рекомендується включати чіткі зобов'язання постачальника щодо забезпечення якості, які можна сформулювати так:

- 1) проводити постійний або вибірковий технічний контроль та випробування продукції;
- 2) контроль (включаючи можливі додаткові тести) ресурсів, що надаються підприємству (інші надійні докази їх якості);
- 3) проведення власної вхідної перевірки та відсіювання під час виробничого процесу.

Однак перевірка не звільняє постачальника від відповідальності за надання неякісних ресурсів та не позбавляє покупця можливості відмовитися від транзакції на будь-якому етапі використання цих ресурсів. Суть цієї вимоги полягає в забезпеченні неминучої та постійної відповідальності постачальника за якість, а також права споживача на повернення дефектного товару. З огляду на це, головною метою як замовника, так і постачальника можна визначити встановлення відносин, які гарантують та прирівнюються до виробництва високоякісної продукції.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА РОЗВИТКУ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ НА ФІЛІЇ «ПТАХОКОМПЛЕКС» ТОВ «ВІННИЦЬКА ПТАХОФАБРИКА»

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства

Підприємство Філія «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика» входить до складу вертикально інтегрованого холдингу група компаній ПрАТ «МХП».

Загальні відомості про підприємство:

Найменування: Філія «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика».

Юридична адреса: 24326, Вінницька обл., Тростянецький р-н, с. Оляниця, вул. Першотравнева, 61.

Фактична адреса: 24321, Вінницька обл., м. Ладижин, вул. Хлібозаводська, 14.

Рік заснування підприємства: 2011, перша посадка птиці у пташники у 2012.

Веб-сайт: <https://mhp.com.ua>

Форма власності: приватна.

Продукція фабрики успішно реалізується на ринках не лише України, а й більш ніж 70 країн, серед яких 36 країн Європи. Випуск продукції здійснюється під торговими марками «Наша Ряба», «Qualiko», «UkrainianChicken», «AlHassanat», «Вінницькі курчата», «Sultanah», «Assilah».

Основні види діяльності: 01.47 Розведення свійської птиці; 01.49 Розведення інших тварин; 01.62 Допоміжна діяльність у тваринництві; 10.11 Виробництво м'яса; 10.12 Виробництво м'яса свійської птиці; 10.13 Виробництво м'ясних продуктів; 20.15 Виробництво добрив і азотних сполук; 46.32 Оптова торгівля м'ясом і м'ясними продуктами; 46.46 Оптова торгівля фармацевтичними товарами; 77.31 Надання в оренду сільськогосподарських машин і устаткування; 77.39 Надання в оренду інших машин, устаткування та товарів, н.в.і.у.; 46.77

Оптова торгівля відходами та брухтом; 46.90 Неспеціалізована оптова торгівля; 47.22 Роздрібна торгівля м'ясом і м'ясними продуктами в спеціалізованих магазинах; 47.99 Інші види роздрібної торгівлі поза магазинами.



Рисунок 2.1 – ТОВ «Вінницька птахофабрика»

Джерело: [14]

Для забезпечення виробництва продукції високої якості та безпеки, всі етапи виробництва на підприємстві проходять контроль – від постачання яєць до виготовлення готової продукції, і використовуються передові технології.

Операційна діяльність Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика» станом на 2023 рік:

- інкубаторно-птахівнича станція (потужність – 75 млн. яєць/рік);
- 3 відділення;
- 19 ділянок з вирощування птиці – 38 пташників на кожній ділянці – поголів'я в 1 пташнику – 54 тис. голів;
- водофільтрувальна станція, розташована на території Заозерненської сільської ради.

Всі виробничі об'єкти є власністю підприємства та перебувають під його безпосереднім контролем у відповідності до документів на право власності.

Підприємство є юридичною особою, здійснює свою діяльність відповідно законодавства України, згідно Статуту Підприємства та Положення. У Статуті зазначено, що найменування підприємства, його місцезнаходження, адреса, предмет і мета діяльності, правовий статус, органи управління, порядок прийняття ними рішень та інші положення, що не суперечать законодавству України.



Рисунок 2.2 – Виробничі дільниці з вирощування птиці ТОВ «Вінницька птахофабрика»

Джерело: [14]

Підприємство спеціалізується на вирощування курчат-бройлерів кросів Кобб 500, Росс 308. На підприємстві існує лінійно-функціональна структура управління, яка ґрунтується на розподілі повноважень та відповідальності за функціями управління та прийняттям рішень відповідно до вертикальної ієрархії. Ця структура дозволяє належним чином організувати управління, при цьому функціональні відділи апарату управління виконують роль підтримки для лінійних керівників у вирішенні управлінських завдань. У структурі управління

типу «лінійно-функціональна», лінійні керівники не залежать від керівників функціональних підрозділів апарату управління. Директор відповідає за непосредне керівництво, а функціональні підрозділи контролюють процесами взаємодії, в той час як внутрішні процеси належать до сфери відповідальності лінійних керівників. Виробничі підрозділи Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика» відповідають відповідним напрямкам діяльності підприємства. До основних підрозділів відносяться адміністрацію, департамент ветеринарної медицини, департамент інженерно-технічного обслуговування, інкубаторно-птиківничу службу, службу сервісного обслуговування, виробничий департамент. Організаційна структура підприємства наведена у додатку Б, рисунок Б.2.

Основні етапи управління включають процеси формулювання стратегії, взаємодії в організації, впровадження виробничого процесу, які охоплюють керування областю виробництва, управління часом, витратами, ресурсами, персоналом, інформацією, ризиками та постачанням матеріально-технічних ресурсів.

Основними функціями управління є:

1. Керування внутрішніми процесами підприємства.
2. Організація взаємодії організації із зовнішнім середовищем.
3. Непосереднє управління організацією.

Аналіз фінансово-економічного стану базується на використанні даних фінансової звітності та обліку, а також на розрахунку та порівнянні різноманітних показників і коефіцієнтів. Тому наведемо номенклатуру продукції підприємства в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Номенклатура продукції підприємства

Вид продукції	2020 р			2021 р			Відхилення 2021 р. до 2020 р. (+,-)	
	млн. шт.	реалізовано без ПДВ, млд. грн.	питома вага в структурі підприємства, %	млн. шт.	реалізовано без ПДВ, млд. грн.	питома вага в структурі підприємства, %	за кількістю	за вартістю
Бройлери	250,5	28,2	100,0	254,1	34,9	100,0	3,6	6,7

Джерело: згідно даних підприємства

Досліджуване нами підприємство займається виробництвом тільки одного виду продукції. Це – бройлери. В 2021 р. їх реалізовано без ПДВ філією на 6,7 млрд. грн. більше ніж в попередньому.

Динаміка та структура товарної продукції Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика» за трирічний період наведено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Динаміка та структура товарної продукції

Вид товарної продукції	Роки						В середньому за 3 роки	
	2020		2021		2022			
	млд. грн.	%	млд. грн.	%	млд. грн.	%	млд. грн.	%
Курчата-бройлери	28,2	100	34,9	100	30,5	100	31,2	100

Джерело: згідно даних підприємства

Аналізуючи наведені дані слід звернути увагу, що в 2021 р. показник реалізовано без ПДВ був найвищим за 2020-2022 рр. та склав 34,9 млрд. грн. В середньому за три роки цей показник був на рівні 31,2 млрд. грн.

На конкурентоспроможність підприємства впливають як внутрішні так і зовнішні фактори. Розглянемо їх у таблиці 2.3. З даних таблиці можна зробити висновок, що підприємство, що досліджується ставить перед собою реалізовані цілі і викладаючи максимум зусиль для їх досягнення, а також маючи відповідальних та розумних співробітників з чітко поставленими завданнями, надійних постачальників, встановлені канали збуту, використання передових технологій і наявність достатнього обсягу ресурсів, прискорюють процес досягнення бажаного результату і забезпечують конкурентоспроможність організації.

Бухгалтерська звітність підприємства наведена у додатку Б. Одне з ключових принципів компанії, що має успіх – це привертання молодих фахівців у свою команду. Початківці на початковому етапі своєї кар'єри готові вкладати більше зусиль і робити це із завяттям.

Вони виявляють бажання навчатися новому та беруть участь в освітніх програмах, що дозволяють їм ефективніше виконувати свої обов'язки. Також

вони аналізують усе оточення, щоб краще розуміти внутрішню структуру компанії. Для невеликих підприємств вельми важливо уникати дефіциту кадрів.

Таблиця 2.3 – Фактори впливу на конкурентоспроможність

Середовище	Фактор	Прояв
Внутрішнє	Цілі	- Збільшення обсягу збуту продукції; - Зміцнення позицій на ринку через збільшення спектру послуг; - Підтримання сприятливої робочої обстановки; - Збільшення обсягу продажів; - Збільшення прибутку;
	Структура	Поєднання вертикального та горизонтального поділу праці, є лінійні зв'язки
	Завдання	- Закупівля сировини, комплектуючих; - Реалізація продукції за встановлений термін;
	Технологія	- Завантаження та вивантаження сировини, комплектуючих, напівфабрикатів та готової продукції; - Виготовлення товарів
	Ресурси	- Сировина, комплектуючі, напівфабрикати та готова продукція; - Робоча сила; - Кошти; - Паливо
	Персонал	Добре навчені робітники, які відповідально ставляться до праці та поставлених завдань
Зовнішнє	Споживачі	Всі представники суспільства
	Конкуренти	Підприємство функціонує на багатоконкурентному ринку збуту, де їх кількість росте
	Держані органи влади	Підприємство дотримується всіх правил регулювання державою, справний платник податків
	Системи економічних відносин у державі	Не стабільне становище сьогодення у зв'язку з воєнним станом в країні, що негативно впливає на ефективне функціонування підприємства, але продукція підприємства має попит
	Науково-технічний прогрес	- Оновлене обладнання та збільшення його різноманіття; - Удосконалення вже наявної технічної бази

Джерело: згідно власних досліджень

На досліджуваній Філії наразі велика кількість працівників – студентів за дуальною формою освіти, що є найсприятливішими сторонами як для підприємства, так і для фахівців, що тільки здобувають кваліфікацію. У таблиці 2.4 представлено вікову структуру персоналу Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика» за 2020-2022 рр.

В 2022 р. найбільшу питому вагу в загальній кількості персоналу займають працівники 26-35 років, а найнижчу – старші за 55 років. Слід наголосити, що

питома вага працівників до 25 років складає 8,5%, що говорить про залучення молодих спеціалістів на підприємство.

Таблиця 2.4 – Структура персону Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика» у розрізі вікових категорій, %

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.
До 25 років	4,9	5,6	8,5
26-35 років	28,1	28,4	30,1
36-40 років	25,0	25,1	26,6
41-45 років	23,7	24,5	22,6
46-55 років	16,1	14,2	10,2
Старші за 55 років	2,2	2,2	2,0
Всього	100,0	100,0	100,0

Джерело: розраховано автором за даними форми 1-ПВ

Рух робочої сили на підприємстві стабільний, що сприяє контролю та передбачуваності виробництва. Рух та плинність робочої сили за I півріччя 2023 року наведено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Рух та плинність персоналу Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика»

Місяць	2023 р.									
	Спискова чисельність на кінець	з них:		Прийнято за місяць, осіб	Звільнено за місяць, осіб	Середньоспискова чисельність працівників за місяць	з них:		% плинності (за місяць)	Загальна плинність за період
		жін.	чол.				спеціалісти	робітники		
Січень	562	136	426	35	11	534,19	-	1	0,19	4,86
Лютий	569	136	433	18	11	552,32	1	-	0,18	4,99
Березень	604	155	449	44	9	576,07	-	3	0,52	5,52
Квітень	644	163	481	53	13	619,06	-	-		5,40
Травень	637	164	473	17	24	623,23	-	1	0,16	5,51
Червень	634	154	480	12	15	626,84	1	-	0,16	5,61

Джерело: розраховано автором за даними форми 1-ПВ

З даних таблиці 2.5 можна зробити висновок, що Філія «Птахокомплекс» розвивається у вірному напрямку та залучає до роботи молодих спеціалістів, так як саме вони можуть створити основу для інновацій, що позначатимуть наступний етап розвитку організації. Молоді фахівці є необхідними для компаній, які не лише мають намір виживати на ринку, але й прагнуть зростати, впроваджуючи унікальні методи ведення бізнесу.

Зрозуміти тенденції та зміни, що відбуваються у фінансовому стані підприємства з часом і виявити ключові чинники, які впливають на його успішність, можна представивши динаміку основних економічних показників господарської діяльності за 2020-2022 рр. в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Динаміка основних економічних показників господарської діяльності сільськогосподарського виробництва за 2020-2022 рр.

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення 2022 р. від 2020 р.	
				+, -	%
Чистий дохід від реалізації продукції, млд. грн.	28,2	34,9	30,5	2,3	108,2
Собівартість реалізованої продукції, млд. грн	20,2	22,9	24,5	4,3	121,3
Чистий прибуток, млд. грн.	4,8	7,2	3,6	-1,2	75,0
Рівень рентабельності, %	23,8	31,4	14,7	-9,1 п.в.	*

Джерело: згідно форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»

Зазначимо, що показник чистого прибутку збільшився на 2,3 млд. грн. або на 8,2%. При цьому показник собівартості продукції збільшився за трирічний період на 4,3 млд. грн. або на 21,3%. В той же час рівень рентабельності зменшився на 9,1 п.в.

2.2. Аналіз організаційного функціонування та стану управління Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика»

Управління виконується особистістю, і вплив управління залежить від здатності працівника ефективно впливати на хід подій у господарстві та правильно використовувати наявний виробничий потенціал.

Стиль управління підприємства Філія «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика» є демократичним, оскільки управління прагне надати підлеглим більше самостійності відповідно до їх кваліфікації і виконуваних функцій, стимулюючи їх у визначенні цілей, оцінці виконаної роботи, прийнятті рішень, воно створює необхідні передумови для ефективного виконання завдань. У цьому контексті важливо відзначити, що управління справедливо оцінює зусилля співробітників, виявляє повагу до них і виявляє турботу про їхнє благополуччя [21].

Матеріально-технічна підсистема є важливою складовою діяльності птахофабрики, оскільки вона впливає на процеси виробництва, якість продукції та загальну ефективність. Нижче наведено основні аспекти управління матеріально-технічною підсистемою на птахофабриці:

1. Управління запасами та оборотними коштами:

Птахофабрика ретельно веде облік та контроль за запасами сировини, кормами, ліками та іншими ресурсами. Оптимальне управління запасами допомагає уникнути зайвих витрат та забезпечити безперебійне виробництво.

2. Управління технічним обладнанням:

Птахофабрика здійснює регулярний технічний огляд обладнання та забезпечує його своєчасний ремонт та обслуговування. Ефективне управління технічним обладнанням забезпечує стабільність виробництва.

3. Забезпечення якісною сировиною:

Птахофабрика співпрацює з надійними постачальниками сировини та перевіряє якість отримуваних матеріалів. Використання якісної сировини гарантує високу якість кінцевої продукції.

4. Ефективне управління відходами:

Птахофабрика впроваджує систему управління відходами, включаючи переробку та використання відходів для виробництва добрив або інших корисних продуктів. Це дозволяє зменшити вплив на навколишнє середовище та зекономити ресурси.

5. Модернізація і інновації:

Птахофабрика вкладає в розвиток та модернізацію технологій та обладнання для підвищення ефективності та конкурентоспроможності. Впровадження інновацій допомагає збільшити продуктивність та зменшити витрати.

6. Управління технічним персоналом:

Птахофабрика забезпечує навчання та розвиток технічного персоналу для забезпечення високої кваліфікації та компетентності. Кваліфікований персонал грає ключову роль у забезпеченні роботи обладнання та системи.

На Філія «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика» впроваджена методологія Lean з метою видалення зайвих витрат та оптимізації виробничих процесів. Завдяки даній програмі аналізується виробничі процеси та визначаються способи їх оптимізації. За допомогою принципів Lean, покращується продуктивність та зменшуються витрати.

Для досягнення стратегічних цілей підприємства, використовується методологія OKR (Objectives and Key Results). Ця методологія дозволяє встановлювати якісні цілі та ключові результати для їх вимірювання.

Зовнішнє оточення значно впливає на активи та вчинки конкретної особи. З огляду на це керівництво Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика» приділяють велику увагу індивідуальним характеристикам працівників, що визначають особливості їхнього менталітету та виявляються в стосунках, відношенні до роботи, сповнення загальновизнаних етичних стандартів, прийняття суспільних цінностей і т. ін.

Процес підбору кадрів включає в себе створення необхідного резерву кандидатів на всі посади і спеціальності, із якого організація обирає найбільш відповідних для неї працівників. Підбором кадрів та розвитком персоналу досліджуваної Філії займається відділ рекрутингу. Фаховий відбір персоналу на підприємстві є критичним етапом у процесі формування команди і включає наступні етапи:

- зазначення загальних вимог до посад;
- розповсюдження про набір у засобах масової інформації;

- проходження професійного медичного огляду;
- оцінка інтересів та негативних звичок претендентів;
- загальне оцінювання та створення остаточного переліку;
- висновок щодо відбору кандидата на вакантну посаду;
- затвердження на посаду;
- оформлення та передача у відділ кадрів документів кандидата.

Набір на досліджувану нами філію ведуть як із зовнішніх, так і з внутрішніх джерел. До засобів зовнішнього набору, які застосовуються відносяться:

1 Медійна реклама – телебачення, радіо, преса. Головною перевагою такого способу відбору кандидатів є широке охоплення населення при відносно низькій вартості придбання (приклад у соціальній мережі Facebook).

2 Виїзд у профільні навчальні заклади.

3 Державні агентства зайнятості (біржа праці).

Філія «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика» відділяє перевагу в основному внутрішньому заміщенню посад. Просування співробітників в середині підприємства виявляється більш вартісним з фінансової точки зору. Крім того, це збільшує їхню зацікавленість у компанії, покращує корпоративний дух, і на етапі планування кадрів керівництво відбирає найбільш відповідних кандидатів із внутрішнього резерву, сформованого під час внутрішнього набору. Завдяки впровадженню програми «Кадровий резерв» на підприємстві здійснюється підготовка кандидатів для заміщення основних посад.

Керівництво підприємства старається створити умови, щоб всі працівники виявляли зацікавленість у своїй роботі. Пріоритетом є своєчасна виплата офіційної заробітної плати та надання бонусів за колективну працю, запровадження нових проектів, інновації в процесі виробництва. Крім того, в організації застосовуються різні інструменти нематеріального стимулювання працівників. Одним із головних завдань управління кадрів в Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика» є створення ефективної кадрової політики, яка визнається як необхідний елемент загальної стратегії розвитку організації. З цією метою підприємство має спеціалізованих фахівців, які

відповідають за створення умов для зростання організації. Ці фахівці зорієнтовані на розвиток організації та спрямовують свої зусилля на підвищення загальної ефективності компанії.

На досліджуваній Філії існує стандартний набір елементів управління персоналом. Серед них – планування та облік кадрів, визначення зарплат і пільг, професійна адаптація, організація навчання та розвитку, атестація персоналу, формування резервів, соціальний захист працівників, системи стимулювання і мотивації, управління робочими місцями, та інші аспекти кадрового управління.

Основна мета кадрової політики полягає в забезпеченні оптимального балансу між процесами оновлення, утримання та розвитку необхідного кількісного та якісного складу персоналу, адаптованого до потреб бізнесу та стратегії компанії.

На Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика» використовується передове технічне обладнання та інфраструктуру для оптимізації умов вирощування курчат-бройлерів та максимізації їхнього виробництва. Основні складові такого обладнання включають в себе наступні складові:

1 Для забезпечення оптимальної температури, вологості та вентиляції в приміщеннях використовують сучасні автоматичні системи контролю мікроклімату розроблені провідними європейськими компаніями такими як Stienen, Munters, Vencomatic, які в свою чергу забезпечують стабільні умови. Також активно впроваджуються аналоги українського виробництва з якими простіше взаємодіяти в плані розробки та введення нових інноваційних рішень на програмному рівні та функціональному.

2 Впроваджено сучасні системи автоматичної годівлі Roxel, що забезпечують точність та ефективність годівлі, щоб максимізувати приріст ваги.

3 Птицю забезпечено чистою та доступною водою. Автоматичні системи регулюють подачу води за необхідністю. Ведеться цілодобовий облік та контроль за споживанням води та попередження аварійних ситуацій з водопостачанням.

4 Використовуються сучасні системи електропостачання, що дублюються та експлуатуються аварійні генератори для запобігання можливим відключенням електроенергії.

5 Використовуються найновітніші датчики для вимірювання температури, світла, від'ємного тиску, вологості, рівня CO₂ та NH₃ також провідних європейських брендів такі як Dol, Siemens, ABB, E+E, Stienen. Автоматизовані системи дозволяють віддалено контролювати та керувати умовами вирощування.

6 Раціональне використання та обробка пташиного посліду для зменшення негативного впливу на довкілля, а саме 100% переробка посліду на Філії «Біогаз» ТОВ «Вінницька птахофабрика».

7 Задля забезпечення безпеки та захисту птахофабрики використовується система моніторингу та відеоспостереження.

8 Проводиться ветеринарний контроль з використанням сучасних технологій для попередження та запобігання захворювань серед птахів.

Сучасні технології, які використовуються на Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика» значно поліпшують ефективність вирощування курчат-бройлерів, зменшують витрати та забезпечують більшу безпеку та добробут птиці. Інноваційні підходи до управління включають в себе використання штучного інтелекту, сенсорних технологій та систем автоматизації.

Штучний інтелект активно використовується на Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика» для покращення якості продукції птахофабрики. Штучний інтелект використовується для оптимізації всього виробничого процесу, включаючи управління параметрами мікроклімату, прогнозування виходу з ладу обладнання та автоматичне налаштування на основі історичних даних. Це дозволяє досягти високої якості та смакових характеристик продукції.

Використання штучного інтелекту допомагає не лише забезпечувати високу якість продукції, але і привносити інновації у виробництво харчових товарів, що відповідає вимогам сучасного ринку.

Важливо відзначити, що за виробництвом продуктів від ПрАТ «МХП» і багатьох інших брендів холдингу стоять передові технології, такі як Big Data та штучний інтелект. Ці технології грають ключову роль у керуванні виробничими процесами та покращенні якості продукції.

Використання Big Data дозволяє аналізувати великі обсяги інформації, зокрема історичні дані, для виходу з оптимальними рекомендаціями щодо умов утримання птахів та процесів виробництва.

Такі технології відіграють важливу роль у забезпеченні того, що курчата та інші продукти відповідають високим стандартам якості та смаковим властивостям.

Застосувавши алгоритми глибокого навчання та штучний інтелект, вивчаються закономірності та оптимізація роботи пташників. Ціль визначити технологічні показники ефективності обладнання, якість роботи персоналу та передбачити можливі ситуації, які можуть негативно позначитися на виробничих показниках та якості продукції.

Використовуються алгоритми глибокого навчання для аналізу великих обсягів даних та виявлення закономірностей в роботі обладнання. Це дозволяє точно визначити технічні показники пристосувань та машин для оптимальної ефективності.

Окрім того застосовано штучний інтелект для оцінки якості роботи персоналу та попередження можливих невідповідностей стандартам. Аналізуючи історичні дані та використовуючи алгоритми машинного навчання, розроблено стратегії запобігання ситуаціям, які можуть вплинути на виробничі показники та якість продукції.

Цей інтегрований підхід дозволив не лише покращити технічні параметри обладнання, але і підняти якість роботи персоналу, а також ефективно попереджати можливі проблеми, що дозволяє досягти високих стандартів у вирощуванні та виробництві продукції.

Кожен пташник постачає надзвичайно обширний обсяг даних. Включаючи аудіо, відео, звукові показники. Після того як дані зібрані та оброблені, наступним

кроком було створено зручний інструмент для використання цих даних кожним працівником. Це нові знання виробництва набуті протягом тривалого часу роботи у компанії. Завдяки цьому створено віртуального помічника, проект якого отримав назву «Smart Technologist Assistant» або просто «Віртуальний зоотехнік» в усій компанії.

Підкреслимо, що для забезпечення власного розвитку, модернізації виробництва та відповідності міжнародним стандартам, необхідно здобувати додаткові ринки збуту. Можливості, пов'язані із входженням на ринки Європи, можуть бути перспективними, хоча це важливе завдання. Більшість українських виробників, які експортують свою продукцію, ставлять сумнівно оцінку щодо можливості входження на ринки розвинених країн.

2.3 Характеристика діючої системи управління якістю продукції на підприємстві сільськогосподарського напрямку

Філія «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика» встановила партнерські відносини із зовнішніми ринками, регулярно співпрацює з країнами Європейського Союзу, Азії, країнами Сходу. Однак важливо відзначити, що європейський ринок насичений продуктами тваринного походження. Тут існують високі внутрішні стандарти якості, призначені для захисту внутрішнього ринку, і хоча підприємство прагне їм відповідати, воно продовжує зусилля для відповідності стандартам GMP, які застосовуються у розвинених країнах.

Планування якості базується на вимогах клієнтів, ринку та спрямований на їх задоволення. Плани якості розробляються плановими органами і службою якості на основі пропозицій, відділом маркетингу, а при необхідності іншими підрозділами.

Для успішного виконання вимог інтегрованої системи управління підприємство спрямовує свою увагу на забезпечення та постійне підтримання наступних аспектів:

- Зобов'язання вищого керівництва підприємства надавати ресурси для забезпечення безпечності продуктів;
- Забезпечення належної харчової безпечності шляхом впровадження інтегрованої системи забезпечення сільськогосподарського виробництва та подальшого підтримання ефективності системи;
- Розроблення та впровадження заходів з забезпечення харчової безпечності, включаючи вимоги з біобезпеки;
- Включення стратегії харчової безпечності в процес щорічного планування, щоб ці питання залишались складовою частиною технологічних процесів;
- Гарантування безпеки харчових продуктів за допомогою систематичних програм, спрямованих на створення умов для постійного розвитку кваліфікаційного рівня персоналу, їх професійної самореалізації та повного залучення у вирішенні поставлених завдань;
- Взаємодія з компетентними органами в сфері питань, що відносяться до харчової безпеки, підприємство зобов'язується повідомляти компетентний орган щодо факту виявлення хвороб, регламентованих законодавством, але щонайменш передбачених ВООЗ тварин;
- Заборона використовувати антимікробних препаратів, які визначені ВООЗ, як критично важливі для медицини людини та скорочення застосування антимікробних препаратів відповідно до яких впроваджена стратегія уникнення застосування протимікробних препаратів в загальному значенні. Відповідальне ставлення при використанні біологічно активних речовин при вирощуванні птиці
- заборона застосування будь-яких гормонів росту, тобто забороняється у годівлі використовувати гормони росту, також забороняється вводити їх у раціон птиці будь-яким іншим способом.
- Забезпечення своєчасного вилучення та/або відклику у встановлених законом випадках харчових продуктів, які перебувають в обігу, якщо встановлено, що ці продукти можуть шкідливо впливати для здоров'я людини.

Дотримання цих вимог є обов'язком кожного співробітника філії, незалежно від займаної посади. Жоден із співробітників або посадових осіб підприємства не має права вживати або дозволяти будь-які дії, що не відповідають цим вимогам. Керівники всіх рівнів зобов'язані бути прикладом законослухняної та етичної поведінки, а також активно направляти, підтримувати впровадження та виконання встановлених вимог. Перелік процедур системи управління якістю, що розроблено на підприємстві можна розглянути в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Документи системи управління якістю та безпечністю продукції Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика»

Позначення	Назва
-	Політика із благополуччя птиці
-	Політика в сфері безпечності продуктів
-	Настанова з якості та безпечності
P-01	Ідентифікація небезпечних чинників/екологічних аспектів, а оцінка їх ризиків та заходи управління
P-02	Розробка нових документів
P-03	Управління документами
P-04	Управління протоколами
P-05	Управління персоналом
P-06	Управління здоров'ям та охороною праці
P-07	Оцінювання та вибір постачальника
P-08	Організація закупівель
P-09	Обслуговування та ремонт устаткування
P-10	Обслуговування та ремонт електроустаткування
P-11	Обслуговування і ремонт будівель та споруд
P-12	Водозабезпечення
P-13	Невідповідності, коригуючи дії та санкції
P-14	Управління засобами вимірювальної техніки
P-15	Управління екологією
P-16	Внутрішній аудит та інспекції
P-17	Управління потенційно небезпечною та невідповідною продукцією
P-18	Вилучення продукції
P-19	Простежуваність та розділення продуктів
P-20	Забезпечення готовності до надзвичайних та аварійних ситуацій
P-21	Управління скаргами та рекламаціями
P-22	Гуманне відношення та благополуччя птиці
P-23	Організація виробничих процесів
P-24	План ветеринарного обслуговування
P-25	Санітарно-гігієнічні вимоги
P-26	Біобезпека

Джерело: побудовано автором

Порядок розробки, затвердження і введення в дію документів, форм, бланків, журналів, які використовуються в інтегрованій системі управління Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика», а також правила оформлення таких документів з метою впровадження однакових вимог розроблено єдиний підхід. Структура документації системи управління має ієрархічне представлення.

Приділяючи велику увагу питанням якості та безпечності харчових продуктів, а також питанням охорони здоров'я працівників, охорони навколишнього середовища та благополуччя птиці, вище керівництво підприємства прийняло рішення розробити та впровадити єдину інтегровану систему сільськогосподарським підприємством з впровадженою системою управління якістю на основі вимог міжнародного стандарту Global G.A.P. без подальшої добровільної сертифікації.

Метою інтегрованої системи є забезпечення вирощування птиці та виготовлення продукції в повній відповідальності з встановленими законодавчими, нормативними вимогами та вимогами споживачів та підвищення задоволеності споживачів шляхом ефективного застосування системи управління сільськогосподарським виробництвом, включаючи процеси безперервного вдосконалення.

Область застосування інтегрованої системи управління сільськогосподарським виробництвом поширюються на:

- процеси інкубації та виведення добового молодняку;
- транспортування та посадки добових курчат-бройлерів;
- вирощування птиці;
- відлов та транспортування на забій.

Вимоги інтегрованої системи управління сільськогосподарським виробництвом поширюються на всі структурні підрозділи, що відображені в організаційній структурі підприємства.

Наявна система управління забезпечує однакову відповідність інтегрованої системи управління всіх виробничих майданчиків та належне впровадження на всіх виробничих об'єктах.

Підприємство має структуру управління та достатньо підготовлених ресурсів для ефективного забезпечення відповідності зареєстрованих виробників і виробничих місць встановленим вимогам.

Підприємство має структуру управління та достатньо підготовлених ресурсів для ефективного забезпечення відповідності зареєстрованих виробників і виробничих місць вимогам інтегрованої системи управління. Керівництво надає достатні повноваження внутрішнім аудиторам та інспекторам для прийняття незалежних та технічно обґрунтованих рішень під час внутрішнього контролю.

Задokumentована організаційна структура підприємства включає осіб, відповідальних за:

- управління інтегрованою системою управління якістю;
- внутрішні перевірки кожного виробничого об'єкту щорічно;
- внутрішній аудит інтегрованої системи управління якістю та перевірку внутрішніх перевірок;
- технічні поради групі якості та безпеки.

В структурі інтегрованої системи управління якістю є особа, а саме заступник директора з якості, яка несе відповідальність і здатна навчати внутрішніх інспекторів та виробників.

З метою забезпечення належного рівня знань персоналу документуються вимоги до компетентності, підготовки та кваліфікації.

Підготовку та підвищення кваліфікації персоналу організовує регіональна служба управління персоналу (Вінницький регіон). За місцем проведення навчання персоналу поділяється на внутрішнє та зовнішнє. За ступенем обов'язковості навчання поділяється на таке, що встановлено законодавством, обов'язкове та рекомендоване. За періодичністю навчання поділяється на первинне, періодичне, спеціальне та позапланове. За формою проведення навчання поділяється на тренінги, інструктажі, лекції, презентації, роз'яснення тощо.

Організація зовнішнього навчання здійснюється відповідно до договору із зовнішньою організацією, яка має відповідний дозвіл, у разі, якщо такий дозвіл

передбачено законодавством. Організація внутрішнього навчання здійснюється у відповідності до встановлених план-графіків на рік. Внутрішнє навчання обов'язково завершується оцінкою працівника з фіксацією у відповідних журналах.

Потребу у навчанні персоналу визначають головні спеціалісти та керівники структурних підрозділів, які не рідше одного разу на рік проводять оцінку рівня підготовки персоналу для визначення необхідності підтвердження або/та підвищення кваліфікації. Під час визначення потреби в навчанні враховується також бажання працівників, які прагнуть підвищити свою кваліфікацію.

Керівництво гарантує, що весь персонал, відповідальний за дотримання вимог системи, пройшов не належну підготовку та відповідає визначеним вимогам до компетенції.

Система демонструє, що ключовий персонал проінформований і обізнаний з проблемами розвитку та законодавчими змінами, пов'язаними з відповідністю до встановлених вимог. Всі виробничі процеси підприємства здійснюються працівниками підрозділів, що входять до складу підприємства та відображені в організаційній структурі. У разі необхідності передачі будь-яких послуг третім особам за субпідрядом, існують процедури, які будуть гарантувати, що вони виконуються відповідно до вимог інтегрованої системи управління та ведуться записи, щоб продемонструвати, що компетентність будь-якого субпідрядника оцінюється та відповідає запровадженним вимогам. Субпідрядники мають працювати відповідно до встановлених вимог підприємства з дотриманням відповідних процедур, що зазначається в угодах або контрактах про рівень обслуговування.

Виробничі підрозділи підприємства працюють як підприємства закритого типу. Забороняється вхід сторонніх осіб без відповідного дозволу, а також в'їзд будь якого виду транспорту, не пов'язаного з обслуговуванням підприємства.

На підприємстві впроваджені вимоги до особистої гігієни – гігієнічні заходи щодо утримання у чистоті тіла та санітарного одягу і поведінки з ним, вимоги щодо перебування на підприємстві, які забезпечують виконання належної

виробничої практики з метою зниження ризиків, пов'язаних із гігієною. Персонал та відвідувачі несуть відповідальність за виконання вимог з особистої гігієни перебуваючи на підприємстві відповідно до встановлених вимог підприємства.

РОЗДІЛ 3

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ НА ФІЛІЇ «ПТАХОКОМПЛЕКС» ТОВ «ВІННИЦЬКА ПТАХОФАБРИКА»

3.1 Удосконалення організаційних заходів розроблення та запровадження управління якістю продукції на підприємстві

Сьогодення підвищена конкуренція зовнішніх та внутрішніх ринках, а також наростання екологічних проблем вимагають проведення додаткових досліджень у сфері розробки системи управління якістю продукції. З цього витікають, що найактуальнішими завданнями є вирішення проблем системного управління якістю та можливостей його імплантації в загальну систему управління функціонування виробництвом. Ця система повинна бути здатною відповідати сучасним вимогам споживачів щодо якості та споживчих цінностей.

Менеджмент управління якістю однозначно є ключовим елементом, оскільки він тісно пов'язане з виробництвом продукції. Керівництво якістю продукції та оптимальне використання ресурсів впроваджується шляхом виконання таких функцій, як передбачення технологічного рівня продукції та розвитку підприємства, планування та ефективності виробництва, нормування та організація розробки нових продуктів на виробництві, забезпечення стабільності запланованого рівня якості продукції на всіх етапах: від розробки до виготовлення, зберігання, збуту, контролю якості та випробувань.

Удосконалення заходів з розроблення та запровадження управління якістю продукції на досліджуваній Філії важливо для забезпечення високого рівня якості виробів та задоволення потреб клієнтів.

Одним із важливих інструментів системи управління якістю є проведення аудитів якості задля забезпечення високої якості продукції та виробничих процесів. Основною метою аудитів є перевірка відповідності якості продукції встановленим стандартам та виявлення можливостей для її поліпшення.

Аудит якості передбачають перевірку дотримання встановлених вимог якості згідно запровадженої інтегрованої системи управління якістю.

Аудити якості поділяються на внутрішні та зовнішні аудити для оцінки відповідності процесів вимогам системи управління якістю та виявлення можливих покращень.

Внутрішні аудити є важливим елементом системи управління якістю та виробництва. Ці аудити спрямовані на внутрішні перевірки та оцінки ефективності внутрішніх процесів і систем управління для забезпечення дотримання стандартів якості та виявлення можливостей для покращень. Основні аспекти внутрішніх аудитів включають:

1. Планування аудиту, а саме визначення мети, обсягу та критеріїв аудиту. Розроблення плану аудиту, включаючи вибір об'єктів та визначення аудиторських завдань.

2. Визначення команди внутрішніх аудиторів, що включатимуть у себе аудиторів з різноманітним досвідом та компетентністю, наприклад відповідальних осіб за виробництво, відповідальних осіб за інженерно-технічну частину, відповідальних осіб за підбір та навчання персоналу, відповідальних осіб з фінансової частини, тощо.

3. Оцінка ефективності виробничих процесів, включаючи посадку, вирощування та транспортування продукції.

4. Аналіз використання ресурсів, а саме води, енергії, газу та інших матеріальних ресурсів для ефективного господарювання.

5. Оцінка ефективності системи управління якістю та її відповідність встановленим вимогам якості.

6. Перевірка дотримання норм безпеки та відповідність законодавчим вимогам.

7. Аналіз якості використовуваних сировини та матеріалів, що застосовуються у вирощуванні курчат-бройлерів.

8. Виявлення потенційних ризиків та надання пропозицій щодо їх управління з подальшим визначенням коригувальних дій у разі виходу за гранично-допустимі рівні.

9. Забезпечення ефективного внутрішнього спілкування та документування результатів аудиту для подальшого використання та слідкування за вирішенням виявлених питань.

10. Визначення, наскільки продукція відповідає очікуванням та вимогам споживачів, а також аналіз взаємодії з ринками.

Внутрішні аудити допомагають забезпечити ефективне управління якістю та виявляти можливості для оптимізації процесів виробництва.

Зовнішні аудити системи якості на підприємствах з вирощування птиці є необхідними з кількох причин, що включають в себе:

1. Зовнішні аудити дозволяють незалежним експертам перевірити відповідність системи управління якістю підприємства встановленим стандартам. Це сприяє створенню впевненості у якості та безпеці продукції для споживачів та замовників.

2. Зовнішні аудити перевіряють відповідність підприємства стандартам галузі та вимогам законодавства. Це допомагає уникнути можливих порушень та забезпечує відповідальність підприємства перед регулюючими органами.

3. Аудити допомагають сформувати та підтримувати культуру якості на підприємстві, де працівники усвідомлюють важливість якості та дотримання стандартів у всіх етапах виробництва.

4. Рекомендації, отримані під час зовнішніх аудитів, можуть сприяти вдосконаленню внутрішніх процесів та систем управління, що, в свою чергу, дозволить підприємству працювати більш ефективно та конкурентоспроможно.

5. Зовнішні аудити є інструментом, який допомагає забезпечити довіру замовників, партнерів та інших зацікавлених сторін до продукції та бізнес-процесів підприємства.

6. Аудитори можуть виявити потенційні ризики та надати рекомендації щодо їх управління. Це дозволяє уникнути проблем та покращити систему управління ризиками.

7. Деякі підприємства можуть проводити зовнішні аудити як підготовку до отримання сертифікації відповідно до міжнародних стандартів якості, що важливо для експортерів та тих, хто працює на міжнародних ринках.

8. Спрощення впровадження аудиторських рекомендацій та демонстрація зобов'язань до якості сприяють підтримці позитивного іміджу бренду підприємства.

9. У випадках кризових ситуацій або виявлення проблем, зовнішні аудити можуть використовуватися для відновлення довіри зацікавлених сторін та споживачів.

Загалом, зовнішні аудити на підприємствах з вирощування птиці допомагають створити прозорі та надійні системи якості, забезпечуючи високий стандарт виробництва та довіру споживачів.

Задля підвищення якості продукції та виробничого процесу необхідно врахувати фідбек та вимоги споживачів.

На сьогоднішній день для збору фідбеку від фактичних споживачів, можливо використовувати такі можливості як електронні форми зворотного зв'язку на веб-сайті, телефонні лінії підтримки, електронні адреси для звернень та соціальні мережі. Задля цього розробляються анкети та опитування для збору думок і вражень споживачів. Питання повинні стосуватися якості продукції, сервісу та будь-яких можливих аспектів вдосконалення.

Також необхідно слідкувати за відгуками у соціальних мережах та інших онлайн-платформах. Відгуки споживачів можуть надати важливу інформацію про їхні враження та очікування.

З метою постійного моніторингу відгуків клієнтів можливо запровадити ефективні системи клієнтської підтримки для того, щоб споживачі могли легко звертатися і повідомляти свої проблеми або пропозиції. До прикладу, на Філії

«Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика» існує гаряча лінія для відгуків клієнтів [13].

Врахування фідбеку та вимог споживачів є процесом, який повинен бути постійним і вбудованим у культури підприємства. Це дозволяє підприємству бути більш адаптивним та відповідати змінам на ринку.

Аналіз підтримки та стимулювання інновацій в процесах виробництва з метою покращення якості та продуктивності виступає одним із основних елементів стратегії розвитку підприємства.

Розвиток культури, що сприяє інноваціям, важливий для втілення новаторських ідей у всіх рівнях організації. Сприяння відкритості до нових ідей і поглядів. Надважливо надавати простір для творчості та можливості проведення експериментів. В свою чергу це сприяє виявленню нових методів та підходів до виробництва. Виділення фінансових ресурсів на дослідження та розвиток, а також на впровадження нововведень, є ключовим фактором для стимулювання інновацій. Підтримка та стимулювання інновацій виробництва може стати джерелом конкурентних переваг, забезпечуючи не тільки покращення якості продукції, але і здатність адаптуватися до змін на ринку та вимог споживачів.

На підприємствах, що спеціалізуються на вирощуванні птиці можна використовувати різноманітні сучасні технології для моніторингу та контролю якості, автоматизації процесів та збору та аналізу даних. Наприклад, використання RFID-міток або систем відстеження дозволяє ідентифікувати та відстежувати кожну птицю в господарстві, що сприяє контролю за виробничими процесами та якістю продукції. Інтеграція RFID-міток у систему годівлі та догляду дозволяє автоматизувати процеси, забезпечуючи точну інформацію про споживання кормів та стан здоров'я птахів. Мітки можуть створювати базу електронних записів, що дозволяє моніторити здоров'я та стан кожного екземпляра птаха. Це корисно для вчасного виявлення хвороб чи аномалій. Збір точних даних за допомогою RFID дозволить визначити продуктивність кожного індивіда, що сприяє оптимізації управління птаховиробництвом. RFID-технологія допомагає уникнути втрат та підробок, оскільки кожен об'єкт має унікальний

ідентифікатор, який може бути точно визначений. Застосування RFID-міток у птахокомплексах не лише полегшує адміністративні процеси, але й сприяє покращенню якості догляду за птахами та оптимізації виробничих процесів.

Однією з сучасних технологій є автоматизація систем контролю здоров'я. Вона, зокрема на птахофермах, використовується для надання точної та ефективної моніторингу стану здоров'я тварин. Використання алгоритмів штучного інтелекту допоможе виявляти аномальних змін у поведінці чи фізичному стані, які можуть свідчити про захворювання. За допомогою автоматизації з'являється можливість використання електронних медичних карт для кожного птаха, які можуть бути доступні з використанням системи автоматизації. Однією з переваг є забезпечення можливості віддаленого моніторингу та управління, щоб персонал міг вчасно реагувати на будь-які проблеми здоров'я. Застосування аналітичних інструментів для обробки та аналізу даних з метою попередження проблем та оптимізації управління здоров'ям птахів є гарним удосконаленням на сьогоднішній день.

Автоматизація систем контролю здоров'я птахів дозволяє підприємствам ефективно виявляти, моніторити та реагувати на проблеми здоров'я, забезпечуючи високий рівень догляду та підтримки для птахів на фермі.

Ще одним напрямком розвитку системи управління якістю на досліджуваному підприємстві можна визначити як розвиток та утримання стабільного партнерства з постачальниками, а також вимогання від них високого стандарту якості, вимагає систематичного та стратегічного підходу. Для цього слід ретельно визначити свої вимоги до якості продукції чи послуг, які надають постачальники. Це може включати технічні стандарти, терміни поставки, вартість та інші параметри. Задля цього, ефективним методом, можна зазначити сформулювавши як конкретні, вимірювані та досяжні цілі.

Необхідно також ввести систему оцінки постачальників, що базується на ключових показниках ефективності та якості. Підбір постачальників, повинен ґрунтуватись виключно на вимогам запроваджених підприємством та можуть забезпечити високий стандарт якості. Забезпечивши прозорість у взаємодії з

постачальниками, поділяючи з ними інформацію про стандарти, цілі та вимоги досліджуваного підприємства створюється дієві механізми для обміну інформацією та звітності щодо якості.

Важливо розвивати дружні та партнерські стосунки з постачальниками, спрямовані на взаємну вигоду. Для цього необхідно їх до обговорення та планування стратегій, що стосуються якості. Спільна робота сприяє вирішенню проблем та вдосконаленню процесів.

Щоб підвищити ефективність співпраці важливо залучати своїх постачальників до навчання та розвитку у сфері специфіки бізнесу та специфічних вимог до якості шляхом проведення навчальних заходів, таких як тренінги, лекції або ж надання навчальних матеріалів для самостійного вивчення.

Гарною практикою є встановлення системи заохочень для досягнення високих стандартів якості та вчасного вирішення проблем. Таким чином, можливо створити здорову конкуренцію між постачальниками, що позитивно вплине на виробництво продукції. Крім того, у випадку невиконання вимог, краще запровадити каральні заходи для запобігання поставлення неякісної продукції або послуг.

Здійснюючи систематичний моніторинг якості продукції чи послуг, наданих постачальниками, можна вчасно виявити невідповідності та запровадити коригувальні дії або ж кардинально змінити даних постачальників, приймаючи аналітичні інструменти для виявлення та аналізу тенденцій, аномалій та можливостей вдосконалення.

Для підтвердження виконання поставлених вимог підприємство, якому постачається товар або послуга, зобов'язаний проводити регулярні аудити для перевірки відповідності підприємствам-постачальникам. Оцінюйте ризики та приймайте заходи для їх зменшення.

Впровадження цих практик дозволить створити стабільне та взаємовигідне партнерство з постачальниками, що сприятиме високому стандарту якості у бізнесі.

3.2. Інструменти підвищення залученості вищого керівництва та мотивації працівників у системі управління якістю

Підвищення залученості вищого керівництва та мотивація працівників в системі управління якістю є ключовими аспектами успішного управління організацією.

Перш за все, важливо, щоб вище керівництво повністю розуміло значення та переваги впровадження системи управління якістю. Це включає у себе усвідомлення необхідності високих стандартів якості для досягнення стратегічних цілей організації. Одним з методів впровадження можна вважати щорічне формування визначення чітких цілей для підтримки та покращення безпечності, автентичності, законності та якості виробленої продукції, відповідно до встановлених вимог системи управління. При утворенні таких цілей необхідно використовувати стратегічне планування. Розробка чіткої стратегії дозволяє вищому керівництву бачити шлях до досягнення поставлених цілей.

Цілі повинні бути:

- задокументовані та містити цілі або чіткі показники успіху;
- бути доведені до відома всього персоналу;
- контрольованими, а про результати слід повідомляти принаймні раз на квартал вищому керівництву та всьому персоналу.

Вище керівництво об'єкту повинно визначити та підтримувати чіткий план розвитку та постійного вдосконалення культури безпечності та якості продуктів. План повинен містити заходи, необхідні для досягнення позитивних культурних змін.

План має включати визначені заходи для всіх секторів об'єкту, які впливають на безпечність продукту. Як мінімум, ці заходи повинні бути розроблені з урахуванням чіткого та відкритого спілкування щодо безпечності продукції; навчання та відгуків співробітників; поведінки, необхідної для підтримки та покращення процесів безпечності продукції; вимірювання ефективності діяльності, пов'язаної з безпечністю, законністю та якістю

продукції; плану дій із зазначенням того, як діяльність буде здійснюватися та вимірюватися, а також заплановані часові рамки; огляду ефективності виконаних заходів.

Значущим інструментом в системі управління якістю на підприємствах є забезпечення ефективної двосторонньої комунікації між керівництвом і персоналом, що передбачає систематичний обмін інформацією та ідеями між різними рівнями управління в організації. Це сприяє збалансованому розумінню потреб, очікувань та поглядів обох сторін, що, в свою чергу, може позитивно впливати на робочий процес та загальний успіх організації. Регулярні наради, збори та засідання є знаряддям для здійснення цієї комунікації.

Розумно також здійснювати опитування серед працівників для поліпшення комунікації щодо якості та безпечності продукції на підприємстві, і це може бути проілюстровано за допомогою таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Анкета проведення опитування персоналу

Питання/Варіанти відповідей	Абсолютно так	Так, цілком	Важко сказати	Більше ні	Зовсім ні
Чи розумієте ви встановлені стратегічні цілі підприємства?					
Чи часто ваш безпосередній керівник спілкується з вами про безпечність та якість продукції?					
Чи розповідає вам керівник про будь-які інциденти, що можуть статися або вже сталися та стосуються якості та безпечності продукції?					
Ви часто дізнаєтеся про зміни, що стосуються вашої роботи (наприклад, якщо змінилася виробнича інструкція, або якась із санітарних правил НАССР)?					

Джерело: побудовано автором

Дане опитування сприятиме виявленню ступеня включення та розуміння персоналом своїх цілей. Він дозволить визначити, чи усвідомлюють працівники свою роль у компанії, яке місце вони займають у команді та як їхня робота

впливає на досягнення спільних цілей підприємства. Результати наддадуть керівництву інсайт щодо необхідних змін або покращень.

За отриманими результатами, керівництво зможе зрозуміти, яким чином співробітники розуміють інформацію, і це сприятиме ефективній настройці системи комунікації для найкращого взаєморозуміння між всіма сторонами.

Також важливим є неформальне спілкування у колективі підприємства. Команді слід знати один одного не лише в професійному аспекті, але і на особистому рівні. Це сприяє зміцненню командної сплатності, оскільки кожен готовий надавати підтримку один одному. Проте, також можуть виникати конфлікти з особистих відносин.

Важливо організовувати корпоративні заходи, такі як виїзді корпоративні заходи та неформальні відпочинки, що сприяє глибшому взаєморозумінню колег, що має велике значення для підприємства. Ці події сприяють обміну навичками та досвідом між персоналом, дозволяючи співробітникам поділитися ефективними методами вирішення завдань.

Це також створює можливості для керівництва побачити, що цінується та очікується від команди, і віддавати пріоритети курсам підвищення кваліфікації, які відповідають потребам персоналу. Підвищення кваліфікацій позитивно впливає на робочий процес команди, сприяючи кращому розумінню того, як ефективно досягати спільних цілей.

Цей процес також сприяє позитивній зміні клімату, оскільки спеціалісти розуміють поставлені завдання та працюють узгоджено. Обмін досвідом та знанням стимулює мотивацію до праці. Завдяки підвищенню кваліфікацій спеціалістів рівнозначно підвищиться ефективність системи.

Наступним чинником, можливості удосконалення системи якості на підприємстві можна зазначити впровадження системи винагород та бонусів за досягнення певних цілей. Дана концепція вимагає докладного планування та врахування потреб організації та її працівників. Перш за все необхідно чітко визначте цілі, досягнення яких буде винагороджуватися. Ці цілі повинні бути

конкретними, вимірюваними, досяжними, реалістичними та обмеженими за часом (система SMART).

Система SMART – це підхід до формулювання мети та цілей, який визначає їхні основні характеристики. Акронім SMART розкривається наступним чином:

✓ Specific (специфічні): мета повинна бути конкретно сформульованою та чіткою, без двозначностей або амбігвітетів. Якщо мета не є конкретною, важко визначити, коли вона досягнута.

✓ Measurable (вимірювані): мета повинна бути вимірюваною, щоб забезпечити критерії оцінки та визначення успіху. Чітко визначені кількісні параметри дозволяють об'єктивно визначити, наскільки близько чи далеко ви від цілі.

✓ Achievable (досяжні): мета повинна бути реалістичною та досяжною. Важливо, щоб вона враховувала обмеження та ресурси, доступні для досягнення. Надто амбіційні цілі можуть призвести до розчарування та втрати мотивації.

✓ Relevant (пов'язані зі здоров'ям): мета повинна бути пов'язаною з більш широкими стратегічними цілями та відповідати контексту організації чи особистого розвитку. Вона повинна мати сенс та відповідати поточним потребам.

✓ Time-bound (обмежені часом): мета повинна мати чітко визначений термін досягнення. Це визначає конкретний часовий рамок, що допомагає встановити терміни та дотримуватися графіка роботи.

Після встановлення даних цілей важливо повідомити працівників про систему винагород та бонусів та пояснити, як вона функціонує та які досягнення враховуються. Критично забезпечити прозорість визначення критеріїв та оцінки досягнень.

Типи бонусів, можуть бути різноманітними такі як грошові винагороди, подарункові сертифікати, додаткові вихідні, премії та інші стимули. В цьому випадку підприємство може встановлювати різнобічними заохочення в залежності від цілі та потреби своєї конкретної організації. Що працює в одній компанії, може не підходити для іншої. Бонуси мають бути достатньо привабливими, щоб стимулювати працівників до досягнення високих результатів.

Стимулювання працівників для підвищення якості та безпечності продукції, що випускається можуть бути не тільки за встановлені цілі, але й бонуси за професійний розвиток, участь у навчальних програмах чи отримання нових навичок, що приносять користь організації. Також обов'язково враховується не лише індивідуальні досягнення, але й командні успіхи. Винагородження за спільні зусилля та ефективність роботи в групі є пріоритетним.

Задля об'єктивного оцінювання виконання цілей та їх бонусування потрібно створити систему постійного моніторингу та оцінки результатів. Керівництво повинно регулярно переглядати виконання робіт працівниками та вносити необхідні корективи. Одним із варіантів є використання автоматизованих систем для відстеження досягнень та розрахунку бонусів. Це допоможе уникнути помилок та забезпечить ефективність процесу.

На сьогоднішній день зміни вирують дуже швидко, тому підприємство має бути готовим адаптувати систему винагород до змін в організаційних цілях та стратегіях, якщо це буде необхідно.

Введення системи винагород необхідно робити крок за кроком, розпочинаючи з невеликих та добре структурованих бонусів, а потім є можливість розширювати їх за необхідністю.

Важливо, щоб система винагород була справедливою, мотиваційною та відображала цінності та цілі організації.

Врахування думок і ідей працівників при прийнятті стратегічних та оперативних рішень визнається як важливий елемент успішного загального управління. Цей підхід відомий як участь працівників або участь у прийнятті рішень. Так як робітники знають свою роботу і процеси найкраще, врахування їхніх думок дозволяє використовувати їхні знання для удосконалення робочих процесів та стратегій. Відчуття, що їхні думки важливі, може позитивно впливати на мотивацію працівників приймати участь у підтримці та розвитку системи якості на виробництві.

Врахування різних точок зору від вищого керівництва та працівників виробничих професій сприяє створенню комплексних та інноваційних рішень у

менеджменті якості виробництва фабрик. Процес врахування думок працівників може залучити їх активніше до робочого процесу та сприяти відчуттю власної відповідальності.

Для можливості реалізації даного функціоналу можливо створити відкрите середовище, де працівники вільно діляться своїми думками, сприяє поліпшенню комунікації в організації. Наприклад:

- організація засідань та фокус-груп для обговорення стратегічних або оперативних питань, де працівники можуть ділитися своїми думками;
- використання електронних платформ або інтернет-форумів для збору ідей та коментарів;
- проведення опитувань серед працівників для збору їхніх думок і рекомендацій;
- створення спеціальних комітетів або робочих груп для вирішення конкретних завдань чи питань;
- консультації працівників вищого керівництва управління шляхом індивідуальних зустрічей.

Врахування думок і ідей працівників в процесі прийняття рішень та постановлені задач допомагає побудувати позитивний корпоративний клімат та сприяє створенню більш ефективних та гнучких робочих практик.

Але важливим аспектом залишається чітке визначення ролей і відповідальностей в організації, так як це є ключовим елементом ефективного управління системи менеджменту якості та безпечності. Такий підхід допоможе уникнути непорозумінь, забезпечує зорієнтованість працівників та забезпечує плавну координацію робіт.

Визначення ролей надасть чіткість усім членам команди щодо їхніх завдань та очікувань. Коли кожен працівник знає свою роль і функції, це сприяє більш ефективній роботі та виконанню встановлених завдань.

В свою чергу, чітке визначення ролей зможе допомогти уникнути конфліктів, що виникають внаслідок невизначеності або перекриття обов'язків,

так як кожен працівник відчуває більшу відповідальність за свою роль, що може позитивно впливати на продуктивність.

Якщо всі знають, хто за що відповідає, це полегшує комунікацію та співпрацю на фабриках. Зрозумілі ролі спрощують координацію між командами, управліннями, відділами та департаментами, що сприяє гармонійній роботі всієї організації і чіткому виконання встановлених вимог щодо якості та безпечності продукції.

Новоприбулі співробітники завдяки завчасно визначеним ролям швидше освоюються в робочому середовищі, вивчають технологічні процеси та посадові обов'язки. А ось для працівників з певним набутим досвідом такі ролі дозволяють більш гнучко реагувати на зміни в організаційному середовищі. У зв'язку з цим професійне задоволення співробітників підприємства може зростати, коли виставлені беззаперечні, повні ролі та який внесок вони можуть внести у загальний успіх при виконанні вимог та задач.

Чітке визначення ролей і відповідальностей створює основу для ефективного функціонування організації та сприяє стабільності та розвитку. Важливо пам'ятати, що ефективне управління залученістю та мотивацією співробітників вимагає системного та постійного підходу.

3.3 Забезпечення проведення сертифікації продукції у відповідності з міжнародним стандартом Global G.A.P.

Філія «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика» повинна впровадити системи процесів, визначення їх взаємодій та ефективне управління ними. Введення системи управління якістю передбачає виконання вимог стандартів, які відображають вимоги замовника щодо контролю якості та безпечності продукції.

Приділяючи велику увагу питанням якості та безпечності продуктів, а також питанням охорони здоров'я, охорони навколишнього середовища та благополуччя птиці на Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика» запроваджена

система єдина інтегрована система управління якістю на основі вимог міжнародного стандарту Global G.A.P. IFA (модулі AF, LB, PY). Але при її запровадженні було прийнято рішення не проходити добровільну сертифікацію підприємства зовнішніми аудитними підприємствами для отримання сертифікату відповідності.

Сертифікація Global G.A.P. відіграє важливу роль у забезпеченні безпеки та якості продукції, а також у розвитку міжнародної торгівлі та впровадженні ефективних агропромислових практик. Вона відчиняє двері для українських птахофабрик, дозволяючи їм успішно конкурувати на світовій арені. Експорт важливий як окремих підприємств, але й зміцнення економічного статусу країни загалом.

Для підвищення дієвості системи та виходу на нові ринки збуту мною запропоновано проходження добровільної сертифікації згідно міжнародного стандарту Global G.A.P. Так як даний стандарт встановлює вимоги, які допомагають сільськогосподарським підприємствам дотримуватися високих норм виробництва. Сертифікація Global G.A.P. спрямована на гарантію безпеки та якості продукції. Вимоги цього стандарту можуть посприяти впровадженню процесів, які зможуть підвищити якість та безпеку сільськогосподарської продукції, у випадку досліджуваної Філії – курчат-бройлерів. Також міжнародний стандарт Global G.A.P. допомагає підприємствам ідентифікувати та зменшувати ризики, пов'язані з виробництвом та обробкою продукції [12].

Зокрема, сертифікація Global G.A.P. дозволить Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика» відповідати вимогам міжнародних ринків та експортувати свою продукцію. Отримання сертифіката вищезгаданого міжнародного стандарту може надати підприємству конкурентну перевагу на світовому ринку, а так як на сьогоднішній день конкуренція у сфері виробництва м'яса птиці є доволі високою, це є великою перевагою.

При проведенні аналізу даних, було виявлено, що для багатьох сільськогосподарських підприємств важливо мати сертифікацію Global G.A.P. для

можливості експорту продукції на міжнародні ринки. Багато великих рітейлерів вимагають від своїх постачальників сертифікації Global GAP.

Крім того, сертифікація зможе підвищити довіру споживачів до продукції, бренди, яких випускає досліджувана Філія, оскільки вони можуть бути впевнені в її якості та безпеці. Вона сприятиме позитивному враженню споживачів та підтримує репутацію підприємства. Споживачі вірять, що продукція, яка відповідає стандартам Global G.A.P., виготовлена з дотриманням високих стандартів.

Процес сертифікації Global G.A.P. (Good Agricultural Practice) для птахофабрик в Україні включає кілька ключових етапів, і відбувається відповідно до конкретних вимог та стандартів, що встановлені організацією Global G.A.P.

Розглянемо детальний опис етапів проходження добровільної сертифікації:

1. Підготовчий етап.

Підприємству необхідно ознайомитися з вимогами стандарту Global G.A.P., які визначають правила щодо сільськогосподарської практики та стандартів безпеки та якості.

2. Проведення системної оцінки та планування.

Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика» повинна провести оцінку своїх поточних процесів та систем управління щодо повної відповідності встановлених стандартом вимог.

3. Розробка та впровадження Політики якості та безпечності або ж вдосконалення її згідно вимог стандарту.

4. Навчання та тренінги персоналу підприємства.

Необхідно, щоб увесь задіяний персонал птахофабрики мав розуміння та важливість питань відповідності стандартам та ефективної роботи за вимогами Global G.A.P.

5. Проведення внутрішнього аудиту підприємства.

Птахофабрика мусить провести внутрішній аудит для перевірки відповідності своїх процесів стандартам Global G.A.P. згідно чек-листу з встановленими вимогами.

6. Запит на проведення зовнішньої сертифікації.

Підприємство повинно подати заявку на отримання сертифіката Global G.A.P. до акредитованої сертифікаційної організації.

7. Проведення зовнішнього аудиту підприємства.

Зовнішні аудитори здійснюють перевірку системи управління та відповідності процесів стандартам Global G.A.P.

8. Видача сертифіката.

Після успішного завершення зовнішнього аудиту, сертифікаційна організація робить висновки та видає сертифікат, який підтверджує відповідність птахофабрики стандартам Global G.A.P.

9. Моніторинг та переоцінка.

Після отримання сертифікату відповідності фабрика має здійснювати системний моніторинг відповідності стандартам Global G.A.P. на постійній основі та проводити переоцінку системи та процесів періодично згідно з вимогами Global G.A.P.

Отримання сертифіката Global G.A.P. є важливим кроком для птахофабрик у досягненні високих стандартів безпеки та якості продукції, а також для встановлення довіри споживачів та доступу до міжнародних ринків.

Експорт має численні переваги для підприємства, зокрема у контексті розширення ринків збуту та диверсифікації клієнтської бази. З ним підприємство може отримувати великі замовлення від іноземних клієнтів, що допомагає збільшити виробництво та обіг.

На сьогодні продукція фабрики успішно реалізується на ринках не лише України, а й більш ніж 70 країн, серед яких 36 країн Європи. Також досліджуване підприємство є постачальником сировини до мереж швидкого харчування KFC, McDonalds.

Проаналізувавши ринки збуту продукції підприємства, що було досліджене, були виявлені можливості відкриття експорту до США, а саме до американської мережі кафе громадського харчування Church's Chicken, що спеціалізується на стравах з курки. Дана мережа ресторанів є четвертою за

величиною після KFC, Chick-fil-A та Popeyes Louisiana Kitchen. Мережа ресторанів представлена у 26 країнах світу і налічує понад 1600 точок [23].

Але дана мережа співпрацює тільки з сертифікованими постачальниками сировинних матеріалів для їх виробництва.

Для проведення аналізу реалізованого виробництва та можливості його збільшення шляхом відкриття експорту з отримання сертифікату відповідності вимогам стандарту, було використано фінансові дані досліджуваної Філії. Період проведення аналізу було збільшено з 2018 по 2022 рік, так як чим довготриваліший період, тим достовірніше можливо встановити прогнозування.

Показники щодо фактичного обсягу виробництва (V_B^{Φ}) за 2018-2022 рр. і планові показники обсягів виробництва (V_B^{Π}) для 2023 та 2024 року такі, які надано в таблиці 3.2. Це дозволяє спрогнозувати значення ($V_{\text{вп}}$) для 2024 р., побудувавши засобами табличного процесора MS Excel поліноміальну лінію тренду (рисунок 3.1).

Таблиця 3.2 – Обсяги виробництва Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика»

Обсяги виробництва	Рік						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Фактичний, шт. (V_B^{Φ})	245532926	247231581	250532586	254111587	253465987		
Плановий, шт. (V_B^{Π})						270005689	281798632

Джерело: згідно даних підприємства

Таким чином, очікуваний обсяг виробництва у 2023-2024 році становить 281 798 632 шт. Отримане за допомогою тренду прогнозне значення на 2024 рік, не враховуючи впровадження вимог стандарту Global G.A.P., порівняємо із передбачуваним обсягом виробництва після введення цих вимог (таблиця 3.3). Останній будемо оцінювати з урахуванням припущення, що обсяг виробництва збільшиться принаймні на 50%. Надійність наближення на нашому графіку становить 82%, що свідчить про те, що наша лінія тренду ефективно відображає вихідні дані.

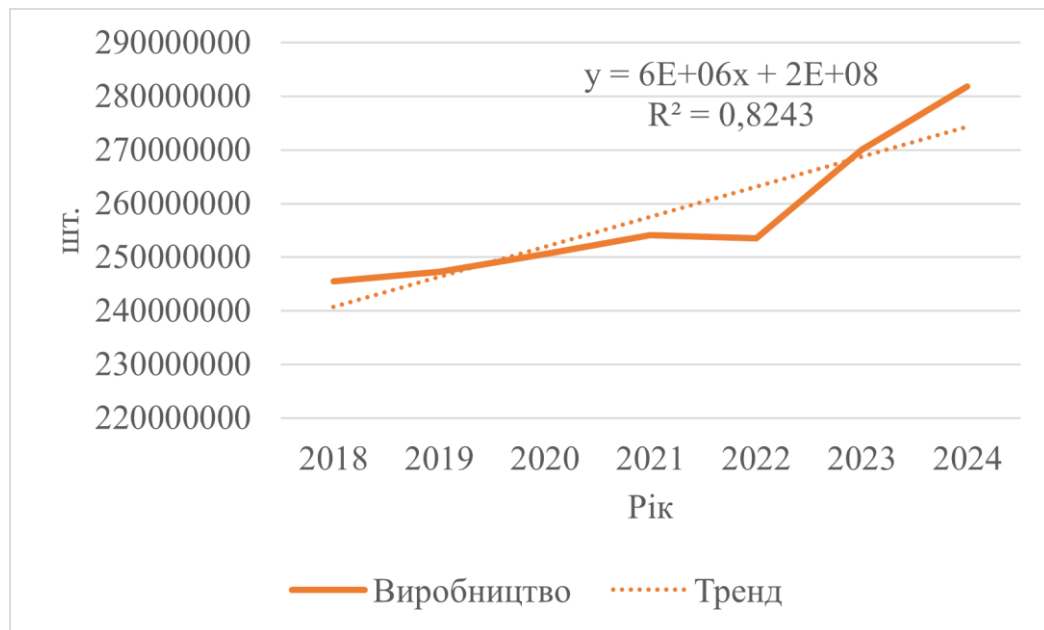


Рисунок 3.1 – Лінія прогнозування з трендами

Джерело: згідно даних підприємства

Таблиця 3.3 – Результати прогнозу обсягу виробництва у натуральному виразі Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика»

Прогнозований обсяг виробленої продукції	2024 рік
Без проведення сертифікації вимогам Global G.A.P.	281 798 632
З проведення сертифікації вимогам Global G.A.P. (+60%)	366 338 221

Джерело: побудовано автором

Наступним етапом проведення аналізу структури розповсюдження продукції, що є на сьогоднішній день на підприємстві. Дані наведено у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 – Частка продажів по каналах розповсюдження Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика», 2020-2022 рр.

Частки продажів у розрізі років	Дистриб'юторам	Роздрібна торгівля	Експорт	Усього
2020	67,0	0	33,0	100%
2021	65,0	0	35,0	100%
2022	64,0	0	36,0	100%

Джерело: побудовано автором

Маючи інформацію про обсяг виробництва та частку продажів у 2020-2022 роках і припускаючи, що пропорції між обсягами продажів через дистриб'юторів

та експорту залишаться незмінними в 2023-2024 роках, і враховуючи, що після впровадження вимог стандарту Global G.A.P. щорічний обсяг продажів збільшиться на 50% за рахунок зростання експорту, розраховуємо обсяг продажів в натуральному виразі по різних каналах розповсюдження, що наведені в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5 – Обсяг продажів у натуральному виразі за каналами розповсюдження

Обсяг продажів	Дистриб'юторам	Експорт	Усього
Фактичний у 2023 році	93 782 415	159 683 572	253 465 987
Плановий у 2023 році	167 403 527	102 602 162	270 005 689
Прогнозний у 2024 році без сертифікації підприємства	174 715 152	107 083 480	281 798 632
Прогнозний у 2024 році з сертифікацією підприємства	43 960 587	322 377 634	366 338 221

Джерело: побудовано автором

В залежності від етапів та обсягу впровадження спостерігається ефект у вигляді зростання річних обсягів збуту від 20-30% до кількарізового збільшення для окремих видів продукції. Отже, враховуючи особливості об'єкта дослідження, можна припустити, що у перший рік після отримання сертифіката приріст обсягу продажів буде не менше 50%.

Згідно вищевикладеної інформації можна зробити висновок, що експорт до США дозволить підприємству збільшити свій обсяг збуту, отримувати доступ до нових технологій та ідей, які можна застосувати для покращення продукції та конкурентоспроможності, зможе отримувати великі замовлення від іноземних клієнтів, що допомагає збільшити виробництво та обіг, підвищити визнання бренду на світовому ринку, що може позитивно позначитися на його репутації та сприяти новим можливостям.

ВИСНОВКИ

У цивілізованому світі якість, багато в чому визначає конкурентоспроможність та є стратегічною комерційною складовою будь-якого виробництва, тому їй слід приділяти пріоритетну увагу на всіх рівнях управління.

Таким чином, управління якістю на підприємстві - це діяльність щодо забезпечення проектування, виготовлення і реалізації товарів, які мають досить високий ступень корисності і задовольняють запити споживачів.

Так як якість розглядається як економічна категорія, вона являє собою комплекс властивостей продукції, які визначають її придатність для задоволення потреб людини у відповідності з призначенням. Соціально-економічне значення поліпшення якості та конкурентоспроможності продукції виявляється в тому, що заходи у цьому напрямку сприяють формуванню більш ефективної системи господарювання в умовах ринкових відносин. Іншими словами, ефективність підвищення рівня якості та конкурентоспроможності виробленої продукції підприємств полягає передусім в наступному:

1) високоякісна й конкурентоспроможна продукція завжди повніше та ліпше задовольняє суспільно-соціальні потреби в ній;

2) підвищення якості продукції є специфічною формою виявлення закону економії робочого часу: загальна сума витрат суспільної праці на виготовлення й використання продукції більш високої якості, навіть якщо досягнення такої зв'язане з додатковими витратами, істотно зменшується;

3) конкурентоспроможна продукція забезпечує постійну фінансову стійкість підприємства, а також одержання нею максимально можливого прибутку;

4) багатоаспектний вплив підвищення якості та, як наслідок, конкурентоспроможності продукції не тільки на виробництво та ефективність господарювання, а й на імідж і конкурентоспроможність підприємства в цілому.

Безкомпромісне дотримання високих стандартів виробництва реалізується через впровадження системи якості та безпечності харчової продукції та ефективного управління якістю. Досліджуване підприємство обладнано

атестованою технологічною лабораторією, яка контролює всі етапи виробничого процесу. Для внутрішніх перевірок на підприємстві розробляється нормативно-методичний документ (процедура або інструкція), а також складається план проведення перевірок, який зазвичай оновлюється щорічно.

Акумулюючи компоненти управління на рівні організаційного та технологічного керівництва, інтегроване управління менеджментом якості сприяє великим успіхам для багатьох компаній у покращенні якості продукції та зменшенні витрат на її виробництво. Система якості представляє собою взаємодіючий набір елементів у структурі організації, які включають в себе механізми визначення відповідальності та повноважень, процедури організації, а також ресурси і процеси, спрямовані на забезпечення ефективного управління якістю та відповідності встановленим стандартам.

Розвиток технічного рівня та підвищення якості продукції визначають темпи науково-технічного прогресу та зростання ефективності виробництва загалом. Це має значущий вплив на інтенсифікацію економіки, конкурентоспроможність вітчизняних товарів і рівень життя населення країни.

У ході виконання роботи було проведено виробничо-господарський аналіз, здійснено розгляд та оцінка системи управління системою якості на Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика». На підприємстві розроблена, впроваджена і ефективно діє система управління якістю продукції, яка є частиною загальної системи управління виробництвом. Сьогодні система управління якістю включає всі елементи, регламентовані національними і міжнародними стандартами в цій області. Діяльність з контролю якості, інспекціям і ведення звітності відбита в звітності з якості. Всі роботи з виготовлення і розробки продукції плануються і управляються.

На підставі поданих фінансових відомостей, відділ контролю якості разом з причетними підрозділами проводить аналіз даних і на підставі аналізу проводить ряд заходів по зменшенню витрат на якість, і відмов продукції на виробництві і у споживача.

Так як Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика» випускає специфічну продукцію (жива птиця), підприємству слід зосередити увагу на високу організованість і масштабний рівень залучення персоналу компанії. Вся діяльність повинна проводитись в рамках проектів, має встановлені цілі, терміни, бюджет, відповідальних і т.п. Сертифікація Global G.A.P. зобов'язує до розробки, документування і реалізації процедур, які гарантують стабільність виконаних операцій і показників процесів виробництва та наданих послуг з метою їх постійного удосконалення і підтримки на основі фундаментальних принципів всезагальної якості на зовнішніх ринках.

Результатом нашого дослідження є те, що на основі здійсненого аналізу виділено доцільність впровадження та сертифікації згідно міжнародного стандарту Global G.A.P. на Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика», доведена доцільність впровадження на підприємстві. Результати які були отримані в ході практичного аналізу дають чітко зрозуміти, що при виконанні наших пропозицій стосовно Global G.A.P., підприємство підвищить свою конкурентоздатність і збільшить ринок збуту. За виконаними підрахунками досліджуване підприємство може підняти свою продуктивність у 2024 році на 84539589 одиниць товару, що дасть змогу добре закріпити свої позиції на міжнародному ринку та отримати ще більшу прибутковість.

Отже, робота дозволяє зробити висновок, що розвиток управління якістю на підприємствах сільськогосподарського напрямку є ключовим фактором у покращенні виробничих показників, забезпеченні високої якості продукції та зміцненні позицій підприємства на ринку. Рекомендації, висунуті у дослідженні, можуть слугувати основою для подальшого вдосконалення системи управління якістю на подібних виробництвах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анісімова Л. Технології управління знаннями при впровадженні систем менеджменту якості. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2015. Вип. 7. С. 14-20. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Ekon_2015_7_4 (дата звернення: 07.04.23).
2. Белко І. А. Управління якістю продукції в системі стратегічного управління підприємством. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*. 2016. Т. 21. Вип. 2. С. 69-73. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2016_21_2_16 (дата звернення: 03.01.23).
3. Вербівська Л. Функціональне значення сертифікації, стандартизації та управління якістю продукції в сучасних бізнес-процесах. *Економіка та суспільство*. 2023. № 54. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-78> (дата звернення: 05.08.23).
4. Гладкова А. Е. Сутність і зміст поняття «Всезагальний менеджмент якості». *Економіка транспортного комплексу*. 2016. Вип. 27. С. 64-70. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ektk_2016_27_8 (дата звернення: 02.03.23).
5. Грозний І. С. Методи та підходи до управління якістю розвитку промислових підприємств. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*. 2015. Т. 20, Вип. 3. С. 75-79.
6. ДСТУ 2925–94. Державний стандарт України. Якість продукції. Оцінювання якості. Терміни та визначення. Видання офіційне. ДЕРЖСТАНДАРТ УКРАЇНИ. Київ. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwibzLLmhvSCAxV3SvEDHV5bBrcQFnoECAkQAQ&url=https%3A%2F%2Fgost-snip.su%2Fdownload%2Fdstu_292594_yakist_produkcii_ocinyuvannya_yakosti_termini_ta&usg=AOvVaw0iilJTUo4AVNt-t6BtCpH&opi=89978449 (дата звернення: 09.08.23).

7. ДСТУ ISO 9000:2015. Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів (ISO 9000:2015, IDT). [Чинний від 2015-12-21]. Вид. офіц. Київ: Держспоживстандарт України, 2016. 45с. URL: <https://khoda.gov.ua/image/tsatalog/files/%209000.pdf> (дата звернення 20.09.2023).
8. Калита П. У бізнесі як і в спорті, перемагає найсильніший. *Стандартизація. Сертифікація. Якість*. 2017. № 1. С. 45–51.
9. Коник Г. В., Величинський В. С. Ефективний менеджмент якості – запорука конкурентоспроможності сільськогосподарського підприємства. *Modern Economics*. 2018. № 11 (2018). С. 83-88. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V11\(2018\)-13](https://doi.org/10.31521/modecon.V11(2018)-13) (дата звернення: 25.11.23).
10. Макалюк І., Кашпуренко Т., Баранніков М. Становище підприємств аграрного сектору України в умовах війни: фінансово-інвестиційні аспекти. *Економіка та суспільство*. 2023. № 49. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-7> (дата звернення: 05.08.23).
11. Маховка В. М. Формування системи управління якістю продукції підприємства в сучасних умовах господарювання. *Економічний форум*. 2016. № 2. С. 189-193.
12. Могильна Л. М., Юфряков Д. О. Управління системою менеджменту якості на підприємствах сільськогосподарського напрямку. *VI Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні»* (2-3 березня 2023 р.). Вінниця: Вінницький національний технічний університет. URL: [14264\(vntu.edu.ua\)](http://14264.vntu.edu.ua) (дата звернення: 15.06.23).
13. Наша Ряба. *Сайт Нашої Ряби*. URL: <https://ryaba.ua/> (дата звернення: 15.09.23).
14. ПрАТ МХП. *Сайт ПрАТ МХП*. URL: <https://mhp.com.ua/uk/pro-kompaniiu> (дата звернення: 07.09.23).
15. Русавська В., Таран М. Теорія та практика управління якістю в історичній ретроспективі та їх вплив на сучасні концепції управління якістю.

- Економіка та суспільство*. 2021. № 31. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-39> (дата звернення: 05.08.23).
16. Старков Р. Ф. Економічні критерії менеджменту якості виробництва та мінімізації витрат. *Економічний часопис-XXI*. 2015. № 3-4(1). С. 76-79. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecchado_2015_3-4\(1\)_19](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecchado_2015_3-4(1)_19) (дата звернення: 02.03.23).
 17. Юфряков Д. О. Розвиток менеджменту якості на підприємстві сільськогосподарського напрямку. *Актуальні проблеми науки і практики: сталий розвиток в умовах воєнного стану: тези доповідей учасників міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті д.е.н., професора Горбоноса Федора Володимировича* (Львів, 26-27 грудня 2022 року). Львів: ЗВО «Львівський університет бізнесу та права», 2022. URL: <http://lubp.com.ua/wp-content/uploads/2022/12/59.pdf> (дата звернення: 02.02.23).
 18. ISO 9000:2015. «Quality management system – Fundamentals and vocabulary». URL: <http://www.iso.org> (дата звернення: 01.02.23).
 19. ISO 9001:2016. «Quality management system – Requirements». URL: <http://www.iso.org> (дата звернення: 25.12.22).
 20. Mizanbekova S., Umbetaliev N., Aitzhanova A., Bogomolov A. The Quality Management System Improvement for the Enhancement of Production Competitiveness. *Revista ESPACIOS*, 2017, Vol. 38 (No 42). Pág. 29. URL: <https://www.revistaespacios.com/a17v38n42/a17v38n42p29.pdf> (дата звернення: 12.12.22).
 21. SA 8000:2008 «Social accountability». URL: доступу: <http://www.iso.org> (дата звернення: 12.12.22).
 22. Thomas H. Davenport. The Coming Commoditization of Processes. *Harvard Business Review*. 2018. Vol. 83, № 6. URL: <https://hbr.org/2005/06/the-coming-commoditization-of-processes> (дата звернення: 25.11.23).
 23. Wikipedia. Church's Texas Chicken. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Church%27s_Texas_Chicken (дата звернення: 25.02.23).

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ

Таблиця А.1 – Основні підходи до трактування поняття «якості» різними авторами

Автор	Визначення «якості»
Аристотель (III ст. до н.е.)	Диференціація за ознакою «гарний-поганий»;
Гегель (XIX ст. н.е.)	Якість є суміжною з буттям визначеністю в тому розумінні, що дещо перестає бути тим, чим воно є, коли воно втрачає свою якість
Китайська версія	Ієрогліф, який визначає якість, складається з двох елементів – «рівновага» і «гроші» (якість = рівновага + гроші), отже, якість тотожна поняттю «висококласний», «дорогий»
Шухарт (1931 р.)	Якість має два аспекти: об'єктивні фізичні характеристики; суб'єктивна сторона: наскільки річ «гарна»
Ісікава К. (1950 р.)	Якість – властивість, яка сповна задовольняє споживачів
Джуран Дж. М. (1979 р.)	Відповідність до використання. Ступінь задоволення споживача
ГОСТ 15467-79	Всі властивості продукції, що зумовлюють її придатність задовольнити певні потреби відповідно до її призначення
Українська асоціація якості	Якість – це безперервне вдосконалення, спосіб ведення бізнесу, коли необхідно бути краще, досконаліше інших, а не просто мати продукцію кращої якості
Міжнародний стандарт ISO 8402-86	Загальні властивості і характеристики продукції або послуги, що надають їм можливість задовольняти обумовлені або передбачувані потреби споживачів
Міжнародний стандарт ISO 9000:2000	Ступінь, до якого сукупність власних характеристик продукції, процесу або системи задовольняє сформульовані потреби або загальнозрозумілі чи обов'язкові очікування
Міжнародний стандарт ISO 9000:2007	Якість – ступінь, до якого сукупність власних характеристик задовольняє вимоги.

Джерело: складено автором згідно [2, 5, 19]

ДОДАТОК Б ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ



**Вінницька
птахофабрика**

Філія «Птахокомплекс»
Товариства з обмеженою
відповідальністю
«Вінницька птахофабрика»
ідентифікаційний код:
35878955
вул. Хлібозаводська, 14
м. Ладижин, Вінницька обл.
24321, Україна

0432 60 53 31
ptisekompleks@mhp.com.ua
www.mhp.ua

За місцем вимоги

23 березня 2017 року прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо використання печаток юридичними особами та фізичними особами підприємцями № 1982-VIII. Закон набрав чинності 20 липня 2017 року.

Законом запроваджено наступні положення:

- із законодавства виключаються вимоги про обов'язкове використання печаток (незалежно від їх наявності у суб'єктів господарювання);
- незалежно від того, чи використовує суб'єкт господарювання печатку у своїй діяльності, відбиток печатки не може бути обов'язковим реквізитом будь-якого документу, який подається від імені суб'єкта господарювання органу державної влади або органу місцевого самоврядування;
- виключається можливість визнання документу (угоди, правочину) недійсним (неукладеним, невчиненим) у зв'язку з відсутністю відбитку печатки;
- виключається необхідність використання печаток у взаємовідносинах суб'єктів господарювання з державними органами та органами місцевого самоврядування;
- встановлюється адміністративна відповідальність за вимагання державним органом або органом місцевого самоврядування наявності відбитку печатки на офіційному документі.

Враховуючи вищевикладене повідомляємо, Філія «Птахокомплекс» Товариства з обмеженою відповідальністю «Вінницька птахофабрика» не використовує печатку у своїй господарській діяльності, що прямо передбачено Положенням про філію (п.1.2.), що затверджене Протоколом №4 від 03.червня 2019 року.

Директор

О.В.Утешев

Рисунок Б.1 – Наказ про відсутність печатки на підприємстві

Джерело: дані підприємства

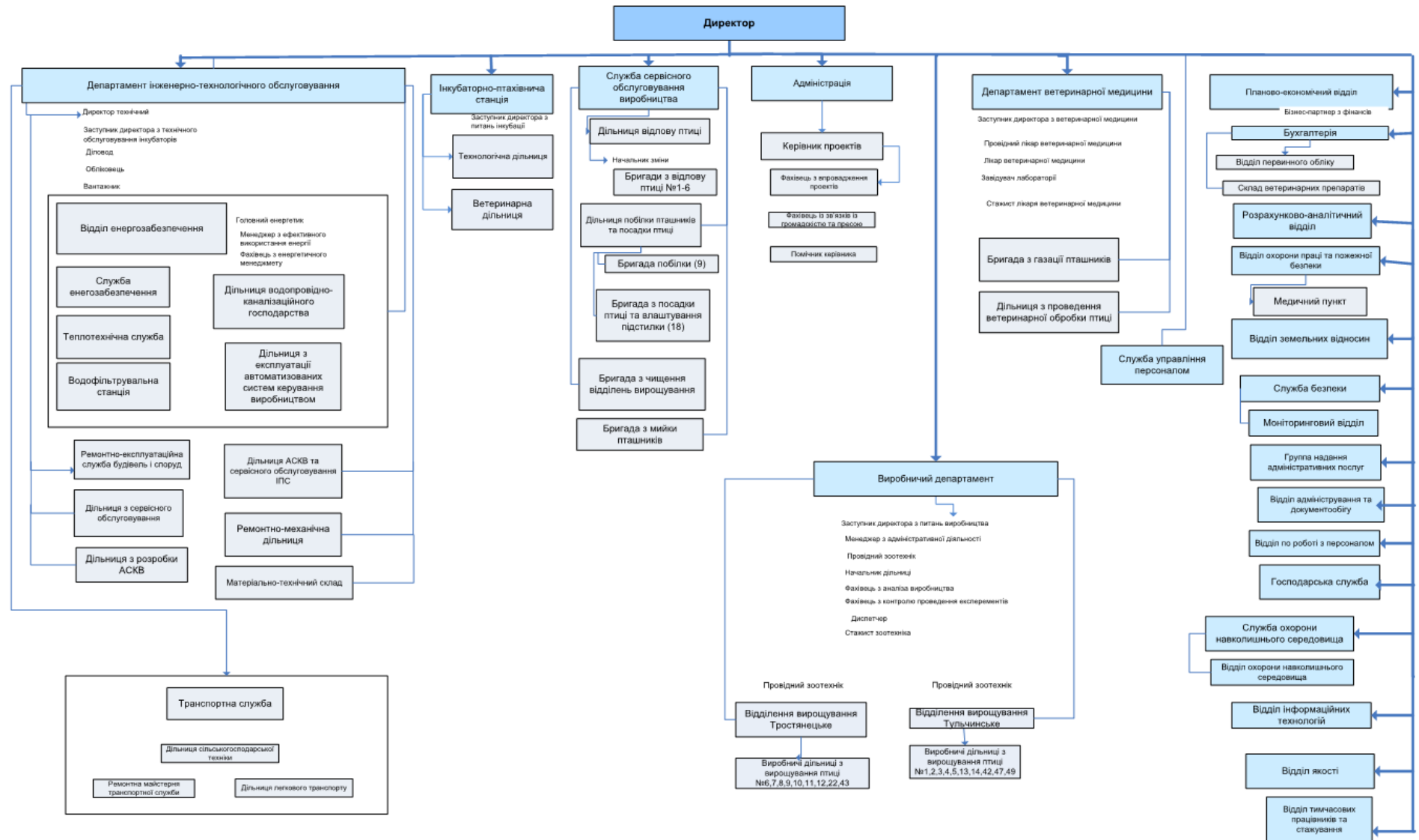


Рисунок Б.2 – Організаційна структура Філії «Птахокомплекс» ТОВ «Вінницька птахофабрика»

Джерело: дані підприємства

ДОДАТОК В

БУХГАЛТЕРСЬКА ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМТСТВА

Таблиця В.1 – Звіт про фінансовий стан Філії «Птахокомплекс» ТОВ
«Вінницька птахофабрика»

Назва статті	Код	01.01.2020	01.01.2021	01.01.2022
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:				
Залишкова вартість	010	19 456,0	52 346,0	69 869,0
Первісна вартість	011	20 006,0	60 900,0	79 000,0
накопичена амортизація	012	(665,0)	(995,0)	(1435,0)
Незавершені капітальні інвестиції	020	93 345,0	589 000,0	1 134 980,0
Основні засоби:				
залишкова вартість	030	384 765,0	790 768,0	11 234 650,0
первісна вартість	031	476 890,0	829 800,0	11 265 000,0
знос	032	(96 654,0)	(289 000,0)	(342 000,0)
Довгострокові біологічні активи:				
справедлива (залишкова) вартість	035			
первісна вартість	036			
накопичена амортизація	037			
Довгострокові фінансові інвестиції:				
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	040	2 100 000,0	2 100 000,0	2 100 000,0
інші фінансові інвестиції	045			90,0
Довгострокова дебіторська заборгованість	050			
Справедлива (залишкова) вартість інвестиційної нерухомості	055			
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	056			
Знос інвестиційної нерухомості	057			
Відстрочені податкові активи				
Гудвіл	060			
Інша необоротні активи	070			
Гудвіл при консолідації	075			
Усього за розділом I	080	2 679 907,0	12 267 890,0	14 876 964,0
II. Оборотні активи				
Запаси:				
виробничі запаси	100	967 026,0	1 056 987,0	1 110 980,0

Продовження таблиці В.1

Назва статті	Код	01.01.2020	01.01.2021	01.01.2022
1	2	3	4	5
тварини на вирощуванні та відгодівлі	110	469 080,0	567 980,0	635 945,0
незавершене виробництво	120			
готова продукція	130			
товари	140			
Векселі одержані	150			
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:				
чиста реалізаційна вартість	160	4 000 162,0	1 001 316,0	1 645 392,0
первісна вартість	161	4 000 162,0	1 001 316,0	1 645 392,0
резерв сумнівних боргів	162			
Дебіторська заборгованість за розрахунками:				
з бюджетом	170	2 100,0	25 000,0	34 000,0
за виданими авансами	180	95 134,0	391 424,0	18 211,0
з нарахованими доходів	190			
із внутрішніх розрахунків	200			
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	2 101 253,0	2 730 423,0	3 102 234,0
Поточні фінансові інвестиції	220			
Грошові кошти та їх еквіваленти:				
в національній валюті	230	1 402,0	161 247,0	139 541,0
в тому числі в касі	231			
в іноземній валюті	240			
Інші оборотні активи	250	221 216,0	655 241,0	735 774,0
Усього за розділом II	260	7 835 441,0	6 550 568,0	7 404 993,0
III. Витрати майбутніх періодів	270			
IV. Необоротні активи та групи вибуття	275			
Баланс	280	10 314 050,0	16 806 291,0	21 287 609,0
I. Власний капітал				
Статутний капітал	300			
Пайовий капітал	310	800 000,0	14 000,0	14 000,0
Додатковий капітал	320	180000,0		
Інший додатковий капітал	330		2 900 000,0	4 100 000,0
Резервний капітал	340			
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	3 007 668,0	2 802 347,0	2 100 000,0
Неоплачений капітал	360	(760 000,0)		
Вилучений капітал	370			
Накопичена курсова різниця	375			
Усього за розділом I	380	3 227 668,0	5 716 347,0	6 214 000,0
Частка меншості	385			
II. Забезпечення наступних витрат та платежів				

Продовження таблиці В.1

Назва статті	Код	01.01.2020	01.01.2021	01.01.2022
1	2	3	4	5
Забезпечення виплат персоналу	400			
Інші забезпечення	410		32 478,0	49 628,0
Сума страхових резервів	415			
Сума часток перестраховиків у страхових резервах	416			
Залишок сформованого призового фонду, що підлягає виплаті переможцям лотереї	417			
Залишок сформованого резерву на виплату джек-поту, не забезпеченого сплатою участі у лотереї	418			
Цільове фінансування	420		2 100 000,0	4 000 000,0
Благодійна допомога (кошти, товари, роботи, послуги) звільнена від ПДВ	421			
Усього за розділом II	430		2 132 478,0	4 049 628,0
III. Довгострокові зобов'язання				
Довгострокові кредити банків	440			
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450	2 310 375,0	5 101 573,0	5 301 964,0
Відстрочені податкові зобов'язання	460			
Інші довгострокові зобов'язання	470			
Усього за розділом III	480	2 310 375,0	5 101 573,0	5 301 964,0
IV. Поточні зобов'язання				
Короткострокові кредити банків	500			
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язання	510	772 352,0	1 114 563,0	1 832 098,0
Векселі видані	520			
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	2 337 657,0	1 129 728,0	2 314 577,0
Поточні зобов'язання за розрахунками				
з одержаних авансів	540			
з бюджетом	550	6 394,0	10 463,0	14 115,0
з позабюджетних платежів	560			
зі страхування	570	6 973,0	11 173,0	15 819,0
з оплати праці	580	24 157,0	40 756,0	55 127,0
з учасниками	590			
із внутрішніх розрахунків	600			

Продовження таблиці В.1

Назва статті	Код	01.01.2020	01.01.2021	01.01.2022
1	2	3	4	5
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу	605			
Інші поточні зобов'язання	610	528 474,0	329 043,0	141 245,0
Усього за розділом IV	620	3 676 007,0	2 635 726,0	4 372 981,0
V. Доходи майбутніх періодів	630	1 100 000,0	1 220 167,0	1 349 036,0
Баланс	640	10 314 050,0	16 806 291,0	21 287 609,0

ДОДАТОК Г
НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ЛЬВІВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІЗНЕСУ ТА ПРАВА»



**Актуальні проблеми науки і
практики: сталий розвиток в умовах
воєнного стану**

Міжнародна науково-практична конференція, присвячена
пам'яті д.е.н., професора Горбоноса Федора Володимировича

м. Львів, 26-27 грудня 2022 р.

Тези доповідей

Львів 2022

Рекомендовано до друку Вченою радою Львівського університету бізнесу та права

(протокол № 5 від 29.12.2022 року)

Програмний комітет конференції

Янковська Л.А., Заслужений працівник освіти України, академік УАН, академік МААК, доктор економічних наук, професор, Канцлер Львівського університету бізнесу та права.

Сопільник Л. І., доктор юридичних наук, доктор технічних наук, Заслужений винахідник України, професор, начальник Вибухотехнічного управління ГУНП у Львівській області.

Jozef Zat'ko, Dr.h.c. mult. JUDr. PhD, LL.M, MBA, Honor. Prof. mult. prezident EIDV, Slovakia.

Відповідальний секретар: Кошовий Б.О., кандидат економічних наук, Львівський університет бізнесу та права.

Рецензенти:

М. А. Микитюк, доктор юридичних наук, доцент;
О. Г. Яновська, доктор юридичних наук, професор;
Л. Г. Ліпич, доктор економічних наук, професор;
М. І. Пітюлич, доктор економічних наук, професор;
Л. М. Федоришина, доктор економічних наук, доцент.

Актуальні проблеми науки і практики: сталий розвиток в умовах воєнного стану: тези доповідей учасників міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті д.е.н., професора Горбоноса Федора Володимировича (Львів, 26-27 грудня 2022 року). Львів: ЗВО «Львівський університет бізнесу та права», 2022.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв, назв підприємств, організацій, установ та іншої інформації несуть автори статей. Висловлені у цих статтях думки можуть не збігатися з поглядами редакційної колегії і не покладають на неї ніяких зобов'язань. Передруки і переклади можливі лише за згодою авторів і редакції.

Вміст збірника ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International

Юфряков Д.О. Розвиток менеджменту якості на підприємстві сільськогосподарського напрямку. Актуальні проблеми науки і практики: сталий розвиток в умовах воєнного стану: тези доповідей учасників міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті д.е.н., професора Горбоноса Федора Володимировича (Львів, 26-27 грудня 2022 року). Львів: ЗВО «Львівський університет бізнесу та права», 2022. URL: <http://lubp.com.ua/wp-content/uploads/2022/12/59.pdf>

Юфряков Д.О.

магістрант

Сумський національний аграрний університет

Розвиток менеджменту якості на підприємстві сільськогосподарського напрямку

Наразі в системі міжнародних відносин відбуваються значні зміни, які націлені на підтримку якості та культури, створеної шляхом підтримки поведінки, позиції, дій співробітників та процесів, які додають цінність через задоволення клієнтів. В умовах глобалізації на перший план для керівництва підприємством виступають питання конкурентних переваг, найважливішим чинником яких є якість та безпечність продукції.

Практично в усьому світі стрімко зростає інтерес до якості, в тому числі екологічно чистої сільськогосподарської продукції. Особливо актуальним є питання формування рівня якості такої продукції та послуг. Якість товару – це характеристики, якими повинен задовольнятися споживач. Кожен виріб, річ, продукт характеризується властивостями, які відповідають встановленим правилам. До них належать державні стандарти, технічні умови, стандарти якості тощо. Якість продукту може бути сформована на початковому етапі, починаючи з якості наданої сировини, у процесі наукових досліджень, на стадії проектування, у фактичному процесі виробництва, транспортування та зберігання. Контроль за дотриманням якості продукції здійснюють спеціальні служби або спеціалісти, які повинні бути на підприємствах. За дотриманням якості продукту спостерігають спеціальні служби або спеціалісти, які мають бути на підприємствах. При формулюванні поняття «управління якістю» мають бути врахованими: участь усіх рівнів управління; динамічне впровадження і вдосконалення; всі сфери діяльності підприємства; необхідність планування та контролю; розроблення політики і цілей» [1, с. 172].

Для успішного виконання управління якістю на підприємствах сільськогосподарського напрямку спрямовується увага на забезпечення та постійне підтримання на належному рівні аспектів: зобов'язання вищого керівництва надавати всі необхідні ресурси для забезпечення якості та безпечності виробленої продукції; забезпечення належної якості та безпечності шляхом впровадження інтегрованої системи забезпечення сільськогосподарського виробництва на відповідність вимогам запроваджених стандартів та подальшого підтримання ефективності системи; підвищення конкурентоспроможності та прибутковості підприємства завдяки підвищенню якості продукції та всіх основних, допоміжних та управлінських процесів та ін.

Система менеджменту якості на підприємствах сільськогосподарського напрямку має охоплювати діяльності всіх структурних підрозділів та працівників підприємства, які прямо чи побічно впливають на виробництво продукції чи послуг з необхідним рівнем якості.

Застосування системи менеджменту якості є стратегічним рішенням для організації, яка може допомогти поліпшити результати її діяльності та забезпечити міцну основу для ініціатив, орієнтованих на сталий. При застосуванні систем якості на підприємствах дозволяє: в більшій мірі вивчати вимоги і потреби замовників; забезпечення розуміння та узгодження вимог споживачів та нормативної документації; оцінювання задоволеності споживачів; документально підтверджувати, що на кожному етапі виробництва забезпечуються якість чи безпечність продукції та послуг; виключити можливі помилки при плануванні, управлінні і безпосередньому виконанні робіт на кожному робочому місці; виявляти та усувати невідповідності, а також призначати заходи щодо їх не повторення; оцінювати результативність заходів щодо управління якістю і проводити поліпшуючі заходи.

Підприємства у системі менеджменту якості повинні забезпечувати: виявлення, оцінку та контроль небезпечних чинників, які можуть виникнути з достатньою вірогідністю у продукції, охоплених системою якості, таким чином, щоб продукція підприємства жодним чином, ані безпосередньо, ані опосередковано, не шкодили споживачу; повідомлення відповідної інформації з питань якості продукції в межах усього ланцюга; інформування про розвиток, запровадження та оновлення системи менеджменту якості всього підприємства згідно з встановленими вимогами; періодичну оцінку та, за необхідності, оновлення системи управління для забезпечення того, що система відображає діяльність підприємства та включає найновішу інформацію щодо небезпечних чинників, які підлягають контролюванню.

На основі вищевикладеного можна зробити висновки, що вдосконалення системи управління якістю є стратегічним рішенням для підприємства, яке може сприяти покращенню його діяльності та створенню надійної основи для його сталого розвитку. Підвищення конкурентоспроможності продукції є результатом формування, впровадження, сертифікації та постійного вдосконалення Системи менеджменту якості, наприклад, відповідно до вимог BRCGS, Global G.A.P., ISO 9001, ISO 22000 та ін, які можуть призвести лише до покращення іміджу підприємства на ринках збуту.

Іноді на підприємстві впроваджується система управління якістю, розроблена на основі міжнародних стандартів. Однак, оскільки вони консолідовані, для цього потрібна присутність підготовлених фахівців або допомога сторонніх фахівців для підготовки необхідного пакету документів. Кінцевим завданням удосконалення системи управління якістю продукції на підприємстві є максимізація прибутку шляхом підвищення конкурентоспроможності продукції та послуг, відкриття нових ринків збуту і, звичайно, зміцнення позицій підприємства. Чим вища якість продукту, тим вище вартість реалізації, а отже, і рентабельність виробництва.

Список використаних джерел

1. Данченко О. Б., Белова О. І., Сафар Х. М. Основні аспекти управління якістю діяльності підприємства торгівлі. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2019. № 2 (54), 169–175. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2019-53-169-175> (дата звернення: 23.12.22).



Міжнародна науково-практична конференція

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ ТА ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ



ДОМАШНЯ СТОРІНКА ПРО НАС УВІЙТИ РЕЄСТРАЦІЯ/ПРОФІЛЬ ПОШУК ПОТОЧНІ КОНФЕРЕНЦІЇ АРХІВ АНОНСИ

Домашня сторінка > Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні > Сучасні тенденції розвитку фінансових та інноваційно-інвестиційних процесів в Україні (2023) > **Доповіді й автори**

Доповіді й автори

Назва містить Пошук

Прізвище А Б В Г Д Е Є Ж З И І Й К Л М Н О П Р С Т У Ф Х Ц Ч Ш Щ Ъ Ю Я Всі

Секція: Всі секції

Фінансовий механізм соціально-економічного розвитку України

[ФІНАНСОВІ НАСЛІДКИ ОФШОРИЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ](#)

PDF

Галина Миколаївна Юрчик

[ПОДАТКОВА ПІДТРИМКА БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ](#)

PDF

Дубовик Ольга Юхимівна

Актуальні проблеми управління сучасним підприємством в повоєнний період

[УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО НАПРЯМКУ](#)

PDF

Людмила Миколаївна Могильна, Даниїл Олександрович Юфряков

© РВВ ВНТУ 2020-2023

АВТОРАМ

[Програма конференції](#)

[Інформаційний лист-2023 \(PDF\)](#)

[Information sheet-2023 \(PDF\)](#)

[Вимоги до оформлення матеріалів /
Conference Materials Requirements](#)

[Матеріали конференції 2023 року](#)

[Матеріали конференції 2022 року](#)

[Матеріали конференції 2021 року](#)

КОРИСТУВАЧ

Ім'я користувача

Пароль

☐ Запам'ятати мене

СПОВІЩЕННЯ

- [Дивитися](#)
- [Передплатити / Відмовитися від передплати](#)

ЗМІСТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Пошук

Всі поля

Інформація про конференцію

- » [Огляд](#)
- » [Напрямки секцій](#)
- » [Опубліковані доповіді](#)
- » [Організатори й партнери](#)
- » [Важливі дати](#)

Перегляд

- [За конференцією](#)
- [За автором](#)
- [За назвою](#)

УДК 65.018:631.15

Л.М. Могильна
Д.О. Юфряков

УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО НАПРЯМКУ

Сумський національний аграрний університет

Анотація: У тезі досліджено теперішній стан управління менеджменту якості на підприємствах сільськогосподарського напрямку та можливості поліпшення управління за допомогою впровадження стандартів якості.

Ключові слова: управління менеджменту якості, менеджмент якості, якість та безпечність продукції, продукція.

Abstract: The thesis examines the current state of quality management at agricultural enterprises and the possibilities of improving management by implementing quality standards.

Keywords: management of quality systems, quality management, product quality and safety, products.

Система менеджменту якості – сукупність організаційної структури, методик, процесів і ресурсів, необхідних для загального керівництва якістю. Вона призначена для постійного поліпшення діяльності, для підвищення конкурентоспроможності підприємства на національному та світовому ринках, визначає конкурентоспроможність будь-якого підприємства [1].

Якість – це поняття, яке характеризує комплексну ефективність усіх етапів діяльності: розробка стратегії, організація виробництва, маркетинг та інших. Високоякісна продукція приносить приблизно на 40% більше прибутку на інвестований капітал, ніж продукція низької якості [2].

Менеджмент якості підприємства допомагає великим компаніям систематизувати та впорядкувати свої методи забезпечення гарантії якості та безпечності, щоб вони могли швидше виводити свою продукцію на різні ринки. У міру зростання підприємств зростає і система якості, яка продовжує ускладнюватися в процесі управління. Щоб залишатися конкурентоспроможними у своїх галузях, все більше компаній звертаються до програмних систем менеджменту якості, щоб взяти під контроль свої стандарти підтримання якості та дотримуватись правил, встановлених міжнародними стандартами та відповідними організаціями.

Менеджмент якості стосується моніторингу різноманітних завдань і дій, необхідних для досягнення певного рівня досконалості. Це дозволяє підприємствам досягти узгодженості з бажаними стандартами. Однак він зосереджується не лише на продуктах і послугах. Це включає в себе процеси, процедури та культуру, що гарантує, що компанія продовжує користуватися успіхом протягом тривалого періоду.

Задоволеність клієнтів є однією з головних переваг використання форми менеджменту якості. Сучасні підприємства мають справу з дуже вимогливим споживачем. Тому компанії повинні робити все, щоб відповідати очікуванням клієнтів, і це може зробити це можливим.

В процесі управління менеджментом якості використовують сім принципів:

- Залучення людей;
- Орієнтованість на клієнта;
- Лідерство;
- Процесний підхід;
- Поліпшення;
- Прийняття рішень на основі доказів;
- Управління відносинами.

Залучення людей. Участь в управлінні якістю означає, що всі спеціалісти організації працюють разом для забезпечення якості. Це може включати створення керівництва для

співробітників, додавання програм професійного розвитку та надання можливостей для відкритого спілкування між співробітниками та керівництвом.

Орієнтованість на клієнта. Щоб забезпечити високу якість продукції, підприємства можуть покладатися на відгуки та задоволеність клієнтів. В свою чергу, підприємство може розробити систему опитувань чи процес перевірки.

Лідерство. Лідерство є ще одним ключовим компонентом ефективного керування якістю. Менеджмент якістю має включати чітке документування бачення та планів компанії. Це може допомогти забезпечити наявність спільних цілей, що може підвищити ефективність бізнесу та якість продукції.

Процесний підхід. Бізнес може використовувати процеси для зниження витрат, підвищення ефективності та забезпечення якості. Менеджмент якості повинен включати плани процесів. Це може змінюватись в залежності від галузі, але може включати такі галузі, як виробництво, маркетинг та поширення.

Поліпшення. Щоб забезпечити якість, бізнес може зосередитись на постійних поліпшеннях. Можливо розробляти стратегії та процеси, такі як внутрішні перевірки. Вони також можуть уточнювати та переглядати свої бізнес-стратегії, включаючи маркетингові кампанії та виробничі процеси. Менеджмент якості повинен вимірювати та відстежувати ці покращення.

Прийняття рішень на основі доказів. Докази є важливою частиною управління якістю. Бізнес-лідери можуть використовувати дані та аналіз даних для прийняття рішень. Ефективна менеджмент якості передбачає створення даних. Це може змінюватись в залежності від галузі, але бізнес-лідери можуть спробувати створити зрозумілі та легкодоступні системи.

Управління відносинами. Останнім принципом управління є управління взаємовідносинами. Це включає те, як бізнес взаємодіє з іншими, включаючи постачальників, співробітників і клієнтів. Щоб побудувати успішні відносини, бізнес-лідери можуть збирати інформацію та ділитися нею з відповідними сторонами.

Тип системи менеджменту якості може залежати від галузі. Підприємства можуть розробляти власні системи менеджменту якості або проходити сертифікацію через ISO, дотримуючись своїх стандартних систем. Ось деякі з найпоширеніших систем управління якістю:

- ISO 9001: це найпоширеніший тип системи управління якістю. Цю систему використовують компанії у багатьох галузях, включаючи будівництво, виробництво та бізнес. Це пов'язано з підвищенням ефективності та якості виробництва.
- ISO 13485: цей менеджмент якості орієнтований на виробництво медичного устаткування. Він забезпечує дотримання правил безпеки для виробів медичного призначення.
- ISO 22000: це стандартний менеджмент якості для компаній, які виробляють продукти харчування. Він визначає правила виробництва та розповсюдження для забезпечення безпеки харчових продуктів.
- ISO 27001: компанії, що займаються інформаційними технологіями, можуть використовувати цей стандарт для забезпечення якості та безпеки інформаційних мереж.
- GLOBAL G.A.P.: це визнана в усьому світі серія сільськогосподарських стандартів, які визначають практики ведення сільського господарства.

Завдяки сертифікації GLOBAL G.A.P. підприємства сільськогосподарського напрямку підтверджують свою відповідність вимогам стандартів. Для споживачів та підприємств роздрібної торгівлі сертифікат GLOBAL G.A.P. означає підтвердження того, що продукт відповідає належному рівню якості та безпечності і вироблений з дотриманням екологічних норм, з турботою про професійне здоров'я та безпеку працівників, стан довкілля.

Стандарт може забезпечити виробникам ряд переваг:

- пониження ризиків якості та безпечності продукції шляхом розробки та впровадження різних систем;
- управління підприємствами та еталонний стандарт на основі HACCP, чітка оцінка таких ризиків, яка б зосереджена на ланцюгах всього виробництва;
- зниження вартості відповідності шляхом уникнення багаторазових перевірок продукції.

Коли компанія визначає правильні процеси для досягнення бажаних стандартів, вона може заощадити гроші. З часом з'явиться схема того, як створювати найкращі продукти чи послуги, що дозволить скоротити витрати на процеси, не впливаючи на якість.

Впроваджений на підприємстві менеджмент якості сприймається як здатність стабільно функціонувати на ринку та продавати свою продукцію, якість якої передбачувана.

Підприємства самостійно обирають модель менеджменту якості, виходячи з визначеної мети формування, оцінки слабких місць і існуючих проблем, виробничих процесів, наявних ресурсів і своїх можливостей. При цьому кожне підприємство матиме свій унікальний підхід, побудований згідно вимог міжнародних стандартів.

Головною перевагою побудови ефективної системи та забезпечення якості полягає в тому, що гарантує портфель замовлення виробникові, тобто його виживання в умовах ринкових відносин та конкурентної боротьби. Неабияке значення для виживання має також зниження обсягу та питомої ваги прихованого виробництва, пов'язаного з переробкою продукції, та усунення браку. Тому центр ваги в конкурентній боротьбі за ринки збуту сьогодні переміщується у сторону якості продукції та послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Менеджмент якістю: вимоги (ISO 9001:2008, IDT) / Л. Віткін; В. Горопацький; І. Єршова [та ін.] ; під кер. А. Сухенка. К.: Держстандарт України. 2009. 34 с.
2. Грозний І. С. Методи та підходи до управління якістю розвитку промислових підприємств. *Вісник Одеського національного університету*. Серія: Економіка. 2015. Т. 20, Вип. 3. С. 75-79.

Могильна Людмила Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту імені професора Л.І. Михайлової, Сумський національний аграрний університет, Суми, e-mail: Farafonova_L@ukr.net.

Юфряков Даниїл Олександрович, здобувач вищої освіти (магістр), Сумський національний аграрний університет, Суми.

Mohylna Liudmyla M. - Ph.D in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management named after Professor L.I. Mykhailova, Sumy National Agrarian University, Sumy, e-mail: Farafonova_L@ukr.net.

Yufriakov Daniil O. - applicant for higher education (master's degree), Sumy National Agrarian University, Sumy.